

VILNIAUS UNIVERSITETAS

MEDICINOS FAKULTETAS

Biomedicinos mokslų institutas (Farmacijos ir farmakologijos centras)

MAGISTRO BAIGIAMASIS DARBAS

Lietuvos farmacijos specialistų savivalda: požiūrio į farmacijos visuomenines organizacijas vertinimas

Studentas (-ė): Vilhelmas Šiukšta

5 kursas, II grupė

Darbo vadovas: doc. dr. Kristina Garuolienė

Farmacijos centro vadovas: doc. dr. Kristina Garuolienė

Biomedicinos mokslų instituto direktorius: prof. dr. Algirdas Edvardas Tamošiūnas

Darbo įteikimo data: 2023 m. gegužės 14 d.

Registracijos Nr.:

Studento elektroninio pašto adresas: vilhelmas.siuksta@mf.stud.vu.lt

2023

TURINYS

SANTRAUKA	3
SUMMARY	5
ĮVADAS	7
DARBO TIKSLAS IR UŽDAVINIAI	8
SAVOKOS.....	9
1. LITERATŪROS APŽVALGA	10
1.1. Kas yra savivalda.....	10
1.2. Farmacijos specialybės istorija.....	10
1.3. Farmacinės organizacijos Lietuvoje	12
1.4. Farmacinės organizacijos užsienyje	19
2. TYRIMO METODIKA.....	24
2.1. Tyrimo tipas	24
2.2. Duomenų rinkimas	24
2.3. Duomenų analizė	24
2.4. Tyrimo imtis.....	25
3. TYRIMO REZULTATAI	27
4. REZULTATŲ APTARIMAS.....	52
IŠVADOS.....	57
LITERATŪROS SĄRAŠAS	58
PRIEDAI	62

SANTRAUKA

Vilhelmo Šiukštos magistro baigiamasis darbas, mokslinis vadovas doc. dr. Kristina Garuolienė. Vilniaus Universitetas, Medicinos fakultetas, Biomedicinos mokslų institutas, Farmacijos ir farmakologijos centras.

Magistrinio darbo tema: Lietuvos farmacijos specialistų savivalda: požiūrio į farmacijos visuomenines organizacijas vertinimas.

Tyrimo tikslas: Įvertinti Lietuvos vaistininkų požiūrį į Lietuvos vaistininkų visuomenines organizacijas.

Tyrimo uždaviniai: 1. Įvertinti Lietuvos farmacijos specialistų dalyvavimą farmacijos visuomeninių organizacijų veikloje. 2. Išsiaiškinti ar, farmacijos specialistų nuomone, Lietuvos farmacijos visuomeninės organizacijos daro teigiamą įtaką farmacijos profesijai. 3. Nustatyti priežastis kodėl farmacijos specialistai linkę arba nelinkę jungtis į farmacijos visuomenines organizacijas. 4. Išsiaiškinti ar, farmacijos specialistų nuomone, Lietuvos farmacijos visuomeninėms organizacijoms turėtų būti suteikta viešojo administravimo funkcijų.

Tyrimo metodai: Išnagrinėta literatūra: mokslinės publikacijos, straipsniai, tyrimai, teisės aktai; išnagrinėtos Lietuvos bei užsienio farmacijos visuomeninės organizacijos, jų pateikiama informacija. Tyrimui atlikti, pasirinktas socialinio tyrimo metodas – apklausa. Apklausa atlikta Lietuvoje pasitelkiant anonimine internetine anketa.

Rezultatai: Beveik visi respondentai nurodė, jog farmacijos visuomeninėms organizacijoms nepriklauso ir jų veikloje nedalyvauja. Pagal 13 respondentų, kurie priklauso organizacijoms, atsakymus, labiausiai teigiamai vertinama Lietuvos farmacijos sąjunga, mažiausiai teigiamai – Lietuvos farmacijos darbuotojų profesinė sąjunga. Beveik pusė farmacijos specialistų į organizacijas nesijungia nes nėra poreikio arba nedomina ir trečdalis neturi pakankamai laiko. Nario mokestis turėjo mažiausia įtaką. Du trečdaliai respondentų mano, kad organizacijoms turėtų būti suteikta daugiau funkcijų ir, jų nuomone, tam labiausiai tinkama organizacija yra Lietuvos farmacijos sąjunga, mažiausiai tinkama – Lietuvos farmacijos darbuotojų profesinė sąjunga.

Išvados: 1. 90 proc. Lietuvos farmacijos specialistų nedalyvauja farmacijos visuomeninių organizacijų veikloje ir organizacijoms nepriklauso. Puse farmacijos specialistų, kurie priklauso farmacijos visuomeninėms organizacijoms, taip pat nedalyvauja farmacijos visuomeninių organizacijų veikloje. 2. Farmacijos specialistų nuomone, „Lietuvos farmacijos sąjunga“ nedaro nei teigiamos, nei neigiamos įtakos farmacijos profesijai, „Lietuvos farmacijos darbuotojų profesinė sąjunga“ ir „Lietuvos vaistininkų sąjunga“ daro neigiamą įtaką farmacijos profesijai. 3. Lietuvoje,

farmacijos specialistai yra nelinkę jungtis į farmacijos visuomenines organizacijas dėl to, kad nėra poreikio arba nedomina, trūksta laiko arba negirdėjo apie profesines sąjungas, jų veiklą ir naudą. 4. Apibendrinus tyrimo rezultatus, galima teigti, kad, farmacijos specialistų nuomone, Lietuvos farmacijos visuomeninės organizacijos turėtų būti suteikta viešojo administravimo funkcijų. Farmacijos specialistų nuomone, viešojo administravimo funkcijos turėtų būti suteiktos „Lietuvos farmacijos sąjungai“.

SUMMARY

Master thesis by Vilhelmas Šiukšta, supervisor doc. dr. Kristina Garuolienė. Vilnius University, Faculty of Medicine, Institute of Biomedical Sciences, Pharmacy and pharmacology center.

Title: Self-governance of Lithuanian pharmacy specialists: assessment of attitudes towards pharmacy public organizations.

Aim: Assess the attitude of Lithuanian pharmacy specialists towards pharmacy public organizations.

Objectives: 1. Assess the participation of Lithuanian pharmacy specialists in the activity of Lithuanian pharmacy public organizations. 2. To find out whether Lithuanian pharmacy public organizations have a positive influence on the pharmacy profession in the opinion of pharmacy specialists. 3. Determine the reasons why pharmacy specialists would be or would be not inclined to join organizations. 4. To find out whether Lithuanian pharmacy public organizations should be given public administration functions in the opinion of pharmacy specialists.

Methods: Examined literature: scientific publications, articles, studies, legal acts, Lithuanian and foreign pharmacy public organizations, information provided by them. To conduct the research, survey was chosen as a social research method. Survey was conducted in Lithuania using an anonymous online questionnaire.

Results: Almost all respondents stated that they do not belong to pharmacy public organizations and do not participate in their activities. According to thirteen respondents, who do belong to organizations, most positively evaluated organization – “Lietuvos farmacijos sąjunga”, least positively evaluated organizations – “Lietuvos farmacijos darbuotojų profesinė sąjunga”. Almost half of pharmacy specialists do not join pharmacy public organizations due to lack of interest or need, a third of pharmacy specialists simply do not have enough time. Participation fee had the lowest influence towards joining an organization. Two thirds of respondents think that more functions should be given to organizations and in their opinion, most appropriate organization to receive more functions is “Lietuvos farmacijos sąjunga” and least appropriate – “Lietuvos farmacijos darbuotojų profesinė sąjunga”.

Conclusions: 1. 90 percent of Lithuanian pharmacy specialists do not participate in pharmacy public organizations activities. Half of the pharmacy specialists, who do belong to pharmacy public organizations, also do not participate in pharmacy public organizations activities. 2. Judging by the opinion of pharmacy specialists, “Lietuvos farmacijos sąjunga“ have neither positive nor negative

influence towards pharmacy profession, „Lietuvos farmacijos darbuotojų darbo sąjunga“ and „Lietuvos vaistininkų sąjunga“ have negative influence towards pharmacy profession. 3. Lithuanian pharmacy specialists are reluctant to join pharmacy public organizations due to reasons such as lack of interest, lack of time or have not heard of pharmacy public organizations activities and their benefits. 4. After summarizing the results, it can be stated that, in the opinion of pharmacy specialists, Lithuania pharmacy public organizations should be given public administration functions. In the opinion of pharmacy specialists, public administration functions should be given to “Lietuvos farmacijos sąjunga”.

ĮVADAS

Įvairūs specialistai dažnai jungiasi į kolektyvus sudarydami sąjungas ir įsteigdami organizacijas. Tai padeda lengviau dalintis žiniomis ir patirtimi. Vienas iš svarbesnių organizacijų privalumu tai, kad technologijoms žengiant į priekį, specialistus lengva informuoti apie naujoves. Nuo to neišsiskiria ir farmacijos specialistai. Farmacijos specialistų organizacijos siekia užtikrinti specialistų kvalifikacijos kėlimą rengiant konferencijas, dalinantis informacija internetu. Organizacijoms priklausantys specialistai taip pat bendradarbiauja tarpusavyje, taip vystosi pažintys, kurios gali būti asmeninės arba profesinės. Bendravimas sąjungose gali padėti išvystyti naujas mintis, idėjas.

Lietuvoje, farmacijos specialistų ir vaistinių veikla reguliuojama ir reglamentuojama „Valstybinės vaistų kontrolės tarnybos“ – VVKT ir „Sveikatos apsaugos ministerijos“ – SAM. Tačiau, nevisada VVKT ir SAM žino, kas geriausia vaistininkams ir jų profesijai, todėl farmacijos specialistai dažnai jungiasi į asociacijas. Tokiu būdu bandoma pasiekti farmacinę veiklą kontroliuojančias institucijas ir pranešti savo nuomonę apie esamus ir būsimus įstatymus ir jų pakeitimus. Tai padaryti būtų lengviau, jei atitinkamai asociacijai ar asociacijoms būtų pavestos tam tikros viešojo administravimo funkcijos – suteikta savivalda. Farmacijos visuomeninės organizacijos, kurių nariai – farmacijos specialistai, problemas mato „iš pirmų lūpų“, todėl problemą supranta geriausiai. Tačiau, nėra aišku, ar farmacijos specialistai noriai jungiasi į asociacijas, ar yra pasiryžę spręsti svarbius klausimus dėl farmacinės veiklos.

DARBO TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

Darbo tikslas - Įvertinti Lietuvos vaistininkų požiūrį į Lietuvos vaistininkų visuomenines organizacijas.

Darbo uždaviniai:

1. Įvertinti Lietuvos farmacijos specialistų dalyvavimą farmacijos visuomeninių organizacijų veikloje.
2. Išsiaiškinti ar, farmacijos specialistų nuomone, Lietuvos farmacijos visuomeninės organizacijos daro teigiamą įtaką farmacijos profesijai.
3. Nustatyti priežastis kodėl farmacijos specialistai linkę arba nelinkę jungtis į farmacijos visuomenines organizacijas.
4. Išsiaiškinti ar, farmacijos specialistų nuomone, Lietuvos farmacijos visuomeninėms organizacijoms turėtų būti suteikta viešojo administravimo funkcijų.

SAVOKOS

Savivalda – bendruomenių organizavimosi procesas, kai jos nariai savarankiškai sprendžia bendruomenei aktualias problemas. (1)

Farmacija – mokslas bei praktinė veikla, kuri apima vaistinių medžiagų gavimą, apdorojimą, vaistų gamybą, kontrolę, laikymą bei išdavimą. (2)

Vaistinė – sveikatos apsaugos įstaiga, vykdanči farmacinę veiklą. (3)

Asociacija – ne pelno siekianti juridinė organizavimo forma. Gali būti įvardinta kaip organizacija, sąjunga, bendrija ir kt. (4)

Farmakologinis budrumas – veikla, skirta nustatyti, įvertinti ir stebėti vaisto šalutinius poveikius bei apie juos perspėti. (5)

1. LITERATŪROS APŽVALGA

1.1. Kas yra savivalda

Lietuvoje ir kitose pasaulio šalyse darbuotojai dažnai jungiasi į profesines sąjungas, asociacijas, organizacijas. Tai yra ne pelno siekiančios juridinės organizavimo formos, kurių metu juridiniai bei fiziniai asmenys savanoriškai vienijasi ir vykdo asociacijos narių nustatytus uždavinius ir funkcijas. Vienas iš pagrindinių privalumų – asociacijos narių interesų atstovavimas ir gynimas. Kitos veiklos, kuriomis užsiima organizacijos neretai apima darbuotojų kvalifikacijos kėlimą, mokymus, seminarus.

Asociacijos ir jų veikla apibrėžiama pagal Lietuvos Respublikos asociacijų įstatymą (Dok. Nr. IX-1969). Pagal įstatymą, asociacijos buveinė turi būti Lietuvos Respublikoje, privalo turėti bent vieną sąskaitą kredito įstaigoje, pavadinime gali būti žodžiai tokie kaip „asociacija“, „visuomeninė organizacija“, „konfederacija“, „sąjunga“, „draugija“ ir kiti. Asociacijos gali turėti ir įgyti tik tokias civilines teises ir pareigas, kurios neprieštarauja jos veiklos tikslams, nustatytiems Civiliniame kodekse, Įstatyme IX-1969 ir asociacijos įstatuose. (4)

Savivalda gali būti priskirta organizacijoms ir dažniausiai yra įtvirtinama valstybės konstitucija. Tai suteikia teisę steigti savarankiškus industrinius ir profesinius nuostatus, skirtus kontroliuoti ir reguliuoti profesijos, kuriai atstovauja, veiklą. Tokios asociacijos kitaip gali būti įvardintos savireguliacinėmis organizacijomis. Kadangi savireguliacinės organizacijos nuostatai yra privalomi, jų nesilaikančios įmonės ar individualūs asmenys gali susilaukti atitinkamų pasekmių. Nors ir jos yra privačios ir atskirtos nuo vyriausybės, organizacijos vistiek yra ribojamos tam tikrais vyriausybės nuostatais. Taip yra dėl to, kad vyriausybė deleguoja kai kurių industrijos aspektų kontrolę. Savireguliacinės organizacijos siekia užtikrinti kontrolę per vidinius mechanizmus (6)

1.2. Farmacijos specialybės istorija

Farmacija tai mokslas, kartais laikomas menu, susijęs su vaistų ruošimu ir standartizavimu. Jos sritis apima vaistinių augalų kultivavimą, auginimą, cheminių junginių, turinčių medicininių savybių, sintezę bei vaistinių medžiagų analizę. (7)

Pasiremdamas Hipokrato mokymu, T. Mekas teigė, jog pirmasis vaistas – tai motinos pienas. Juo žįsdavo vos pasaulį išvydę mūsų sentėviai, ir vis dar žinda šių dienų žmonės. (8) Tačiau, vaistų

naudojimas prasidėjo dar senovėje, kai pirmą kartą buvo panaudotos sukulentinio augalo sultys žaizdai gydyti. Senovės Graikijoje ir Romoje, gydymu augalais ir vaistų ruošimu užsiimdavo gydytojai, o žolininkai aprūpindavo gydytojus žaliavomis. VIII amžiuje, dėl arabų įtakos Europoje, farmacininko ir gydytojo rolės atsiskyrė ir įgavo atskiras pareigas. 1683 metais, Briugėje buvo išleistas įstatymas, draudžiantis gydytojams ruošti vaistus pacientams. (7)

XVI ir XVII amžiuje, farmacijos mokslas pastebimai patobulėjo. 1546 metais Niurnberge pasirodė pirmasis sąrašas, kuriame aprašyti vaistai, jų vaistinė sudėtis, gamybos metodai – farmakopėja. Prieš tai, vaistiniai preparatai skirdavosi koncentracijomis ar net sudėtimi. Toliau kitos farmakopėjos pasirodė ir kitose šalyse, tarp kurių – Anglija. „Londono Farmakopėja“ naudoti ir remtis tapo privaloma visoje Anglijoje ir tai tapo pirmuoju nacionalinės farmakopėjos pavyzdžiu. XIX amžiaus antroje pusėje, buvo atrastos naujos vaistų klasės. 1869 metais atrastas chloro hidratas tapo pirmuoju sintetiniu raminamuoju preparatu. 1879 metais pastebėta, kad organiniai nitratai, tokie kaip nitroglicerinas, atpalaiduoja kraujagysles dėl ko buvo pradėtas naudoti širdies problemų gydymui. Iš tam tikrų salicilo rūgšties druskų sukurtas preparatas mažinti karščiavimui. (9)

Lietuvoje vaistinės atsirado XVI amžiuje. Pirmąją vaistinę buvo numatyta pastatyti Vilniuje, 1510 metais. Į šią vaistinę, vaistininkas A. Balinskis iš Krokuvos atgabeno medžiagų ir priemonių vaistams gaminti. Pirmosios vaistinės įkurtos Lietuvoje buvo: Kėdainiuose 1655 metais, Klaipėdoje 1677 metais, Panevėžyje 1781 metais, o Šiauliuose ir Telšiuose tik XVIII amžiaus pabaigoje. (10) Beveik visos vaistinės medžiagos tuo metu vaistinėse buvo augalinės ir gyvūninės kilmės. Vaistinėse iki 1764 metų taip pat buvo prekiaujama spiritiniais gėrimais. (3) Kaip ir kiti amatininkai, jauni vaistininkai buvo mokomi vaistinėse. Juos mokydavo botanikos, tai yra vaistinių augalų auginimo, atpažinimo, chemijos, vaistų gamybos bei lotynų kalbos. (10)

Šiuo laikotarpiu, vaistininkai buvo atleisti nuo mokesčių. 1789 metais, po Abiejų Tautų Respublikos III padalijimo, vaistinės veikla buvo reglamentuojama pagal Rusijos Imperijos Medicinos statutą. Nepriklausomoje Lietuvoje, Medicinos statutas, pagal kurį buvo tvarkomos vaistinės, buvo šiek tiek pakeistas ir Lietuvos Respublikos IV seimas priėmė vaistinių, vaistų gamybos ir prekybos įstatymą. Pirmoji Lietuvos farmakopėja buvo išleista 1938 metais ir tuo metu Lietuvoje veikė 328 vaistinės. Po Lietuvos aneksijos, sovietų sąjungos valdžia nacionalizavo vaistines, o atkūrus Lietuvos nepriklausomybę, vaistines pradėta privatizuoti. (3) 2022 metais Lietuvoje registruotos 1363 vaistinės. (11)

1.3. Farmacinės organizacijos Lietuvoje

Farmacinės organizacijos Lietuvoje siekia vieningo farmacijos specialistų bendradarbiavimo. Šiuo metu veikia kelios vaistininkus bei farmakoteknikus jungiančios organizacijos Lietuvoje. Labiausiai žinomos Lietuvoje registruotos farmacijos visuomeninės organizacijos yra:

- „Lietuvos farmacijos darbuotojų profesinė sąjunga“ (LFDPS)
- „Vaistinių darbuotojų profesinė sąjunga“
- „Lietuvos farmacijos sąjunga“ (LFS)
- „Lietuvos vaistininkų sąjunga“ (LVS) (12)

Kitos registruotos organizacijos:

- „Studentų farmacininkų draugija“ (SFD)
- „Lietuvos vaistinių asociacija“
- „Privačių vaistinių savininkų asociacija“
- „Šeimos vaistinių asociacija“
- „Provincijos vaistinių asociacija“
- „Lietuvos metų vaistininkų klubas“ (LMVK)
- „Tarptautinė geros farmacijos praktikos ir kokybės užtikrinimo asociacija“
- „Farmacijos pramonės įmonių asociacija“
- „Inovatyvios farmacijos pramonės asociacija“
- „Nacionalinė farmacijos pramonės asociacija“ (12)

Taip pat yra kitų, kurios išregistruotos arba šiuo metu likviduojamos. (12)

Lietuvos farmacijos darbuotojų profesinė sąjunga

Tai visuomeninė organizacija, įkurta 2003 metais, kuri, kaip ir kitos, nepriklauso nuo valstybinių institucijų. Bendras sąjungos tikslas – atstovauti ir ginti savo narių darbo, ekonomines bei socialines teises ir interesus. Organizacija yra sudėtinė, tai yra, gali jungtis ar bendradarbiauti su kitomis Lietuvos ar užsienio organizacijomis. (13)

Organizacijos veikla ir tikslai:

- Suburti farmacijos specialybės darbuotojus, kad būtų galima kartu atstovauti bei ginti jų teises, interesus teismuose, santykiuose su darbdaviais.

- Įstatymais numatyta tvarka, organizuoti mitingus, streikus ir taip spręsti kolektyvinius ginčus.
- Vykdyti sąjungos narių ugdymą leidžiant mokymo priemones, informacinę medžiagą. Konsultuoti teisiniais, darbo ir socialiniais klausimais.
- Teikti pasiūlymus Lietuvos Respublikos Seimui dėl naujų įstatymų priėmimo, esamų įstatymų koregavimo.
- Remti savo narius materialine parama.
- Vykdyti kitą, Lietuvos Respublikos įstatymais nedraudžiamą, veiklą. (14)

Prisijungti prie „Lietuvos farmacijos darbuotojų profesinės sąjungos“ gali tik asmenys, dirbantys veikiančiose farmacinės veiklos, sveikatos priežiūros įstaigose, ne jaunesni kaip 14 metų. Taip pat, asmenys gali būti nedirbantys pensininkai, asmenys, atleisti iš darbo ne dėl savo kaltės. Nariai turi mokėti nario mokestį, kuris sudaro 1 procentą nario mėnesinio atlyginimo. Išimtyms taikomos nariams su mažamečiais vaikais, bedarbiams, pensinio amžiaus asmenims bei invalidumą turintiems asmenims.

LFDPS nariams suteikiamos teisės. Nariai gali būti renkami į vidinės organizacijos valdybos gretas. Kreiptis į visus organizacijos valdybos narius siekiant gauti pagalbą. Suteikiama galimybė gauti ugdymo informaciją, informaciją apie sąjungos veiklą, lėšų panaudojimą. Nariai gali laisvai reikšti savo nuomonę, teikti pasiūlymus bei dalyvauti organizacijos veiklos renginiuose.

Pagal organizacijos įstatus, aukščiausias organizacijos vadovaujantis organas yra susirinkimas, kitaip konferencija. Konferencija rengiama iškilus reikalui, tačiau ne rečiau kaip kartą per metus. Konferencijos normas, delegatų skaičių, jų rinkimo tvarką nustato organizacijos valdyba. Organizacijos valdyba yra atsakinga už: konferencijos išipareigojimus, šaukimą; sudaro ir priskiria atstovus komisijoms, kurios atsakingos už sąjungos tikslų ir veiklos kryptių įgyvendinimą; veda derybas su darbdavių dėl sutarčių sudarymo; renka ir nagrinėja sąjungos narių pasiūlymus, pageidavimus ir reikalavimus, kuriuos apibendrintai pateikia darbdaviui arba aukštesniems organizacijos valdantiejiems organams; nagrinėja narių skundus; atstovauja organizaciją santykiuose su kitomis profesinėmis sąjungomis ir kt. (14)

Žurnalo „Farmacija ir laikas“, 2023 metų Kovo 29 diena, parašytame straipsnyje minimas organizacijos „vienas iš didžiausių ir neabejotinai svarbiausių pasiekimų“. Straipsnyje įvardijamas pasiekimas – pagalba farmakotechnikams: „2004 metų gegužę Lietuvai įstojus į Europos Sąjungą, sulaukė reikalavimo skubiai persikvalifikuoti, o tą padaryti greitai – neįmanoma, todėl profesinė

sąjunga pirmiausia ir ėmė siekti, kad tam farmakotechnikams būtų duoda daugiau laiko persikvalifikuoti.“ Sąjungos atstovai susisiekė su įvairiomis institucijomis ir išsireikalavo finansavimo farmakotechnikų perkvalifikavimui. (15)

Vaistinių darbuotojų profesinė sąjunga

Sąjunga įkurta 2009 metais, gegužės 12 diena, susibūrus trisdešimčiai vaistinių darbuotojų iš įvairių miestų Žemaitijoje. Šios sąjungos nariu galėjo tapti visi vaistinės darbuotojai, tai yra – nuo vaistininko iki valytojo. Vaistinių darbuotojų profesinę sąjungą paskatino įkurti 2008 metais buvusi ekonominė krizė. Tuo laikotarpiu, farmacijos specialistų atlyginimai stipriai sumažėjo dėl sunkios įmonės padėties. Tokie argumentai buvo kartojami ir pagerėjus įmonės aplinkybėms ir tai suvokę vaistininkai nusprendė susivienyti ir įkurti sąjungą. 2011 metais, į Sveikatos apsaugos ministeriją ir Socialinės apsaugos ir darbo ministeriją buvo kreiptasi dėl farmacijos specialistų darbo laiko prailginimo ir atostogų sutrumpinimo. Vaistinių darbuotojų profesinė sąjunga, su Lietuvos maistinininkų profesinės sąjungos teisininkų pagalba, pradėjo koordinuoti veiksmus ir rinkti parašus. Nepriklausomai nuo to ar priklauso profesinėms sąjungoms, vaistinės darbuotojai taip pat pradėjo rinkti parašus bei siųsti raštus su nepritarimu pakeitimams. Panaši situacija, dėl tų pačių pokyčių, pasikartojė ir 2013 metais. Abiem atvejais sąjunga laimėjo ir jokie pokyčiai nebuvo priimti. (16)

Vaistinių darbuotojų profesinės sąjungos bendras tikslas – atstovauti ir ginti savo narių (vaistinės darbuotojų) teises bei interesus. Veikla, kuria užsiima organizacija, yra panaši į LFDPS, tačiau išsiskiria šiuo organizacijos įstatuose minimu punktu: „2.2.2. (Profesinė sąjunga-) kontroliuoja, kaip darbdavys laikosi darbo, ekonominių ir socialinių įstatymų, kolektyvinių sutarčių ir susitarimų“. Bendrinė veikla, kurią taip pat vykdo VDPS, yra: savo narių teisių bei interesų gynimas ir atstovavimas; streikų organizavimas; sąjungos narių konsultavimas teisiniais, ekonominiais bei socialiniais klausimais; organizuojami mokymai. (17)

Organizacijos nariams suteikiamos teisės atsispindi organizacijos veikloje. Taip pat nariai gali būti renkami į visus organizacijos organus, gauti pilną informaciją apie organizacijos veiklą, lėšų panaudojimą, gauti materialinę paramą, reikalauti susirinkimo sušaukimo, laisvai reikšti savo nuomonę. Tačiau nariai turi atlikti įstatuose numatytas pareigas: laikytis organizacijos įstatų; mokėti nustatytą nario mokestį, kuris yra 1% nuo bendro mėnesio darbo užmokesčio; netrukdyti vykdyti narių daugumos priimtų nutarimų; lankyti sąjungos narių susirinkimus ir kitus renginius. (17)

Aukščiausias valdymo organas yra organizacijos narių susirinkimas. Kaip ir LFDPS, šaukiamas esant reikalui, bet ne rečiau kaip kartą per metus. Už susirinkimą ir jo normas atsako profesinės sąjungos komitetas. Profesinės sąjungos komitetas taip pat atsako už priimtų sprendimų, įpareigojimų vykdymą, įvairių komisijų, kurios atsakingos už tikslų ir veiklos sričių įgyvendinimą, sudarymą, derybų vedimą su darbdavių dėl sutarčių sudarymo bei kitas veiklas. Komitetas susideda iš šešių narių ir organizacijos pirmininko. (17)

Vaistinių darbuotojų profesinės sąjungos struktūra, veikla, narių teisės bei pareigos yra labai panašios į Lietuvos farmacijos darbuotojų profesinės sąjungos, tačiau fokusuojasi į skirtingų problemų sprendimą.

Lietuvos farmacijos sąjunga

Organizacija įkurta ir oficialiai įregistruota 1990 metais, buvusiai „Lietuvos Respublikinei farmacininkų mokslinei draugijai“ priėmus naują programą ir pasivadinus „Lietuvos farmacijos sąjunga“. Organizacijos įstatai patvirtinti 1990 metų spalio 13 dieną ir tais pačiais metais priimta į Tarptautinę farmacijos federaciją (FIP) kaip asocijuota narė. Tikroju nariu FIP tapo 1995 metais. Lietuvos farmacijos sąjunga taip pat priklauso „EuroPharm Forum“, o „Europos Sąjungos farmacijos reikalų grupei“ priklauso stebėtojo statusu. Organizacijos iniciatyva, pradėti rengti kasmetiniai Baltijos šalių farmacijos specialistų susitikimai ir įkurtas „BaltPharm Forumas“. Vienas iš organizacijos išskirtinių bruožų – jos nariais gali tapti tik farmacijos universitetinio aukštojo mokslo specialistai. Sąjunga tęsia tarpukario Lietuvoje leisto žurnalo „Farmacijos žinios“ tradicijas leisdama profesinį žurnalą „Lietuvos farmacijos žinios“. (18)

Pagal LFS įstatus, organizacijos tikslas: „atstovauti LFS narių interesams bei telkti LFS narių pastangas, užtikrinant Lietuvos gyventojams operatyvias ir kompetentingas farmacines paslaugas bei nuolatos keliant LFS narių ir kitų farmacijos specialistų profesinę kvalifikaciją.“ Pagrindinė organizacijos veikla (įstatuose įvardijama kaip sąjungos uždaviniai) yra:

- Atsakingų valstybinių institucijų svarstymui teikti farmacijos mokslo ir praktikos klausimais parengtus norminių aktų projektus;
- Prisidėti prie gyventojų aprūpinimo vaistais, medicinos ir kitomis vaistinės prekėmis sistemos tobulinimo;
- Prisidėti prie farmacijos specialistų ruošimo ir kvalifikacijos kėlimo sistemos tobulinimo bei kelti farmacijos specialistų profesinę kvalifikaciją;

- Skatinti farmacijos specialistų tarpusavio bendravimą;
- Atstovauti sąjungos narius ne tik Lietuvoje, bet ir kitose Europos bei pasaulio šalyse;
- Rūpintis farmacijos specialisto profesijos prestižu ir platinti įžymių farmacijos specialistų nuopelnus Lietuvos Respublikoje;
- Prisdėti prie lietuviškos farmacijos terminologijos kūrimo;
- Remti farmacijos mokslinės ir praktinės veiklos kryptis;
- Organizuoti išvykas į farmacijos įmones, mokslines konferencijas ir kitus profesinio tobulinimo renginius. (19)

Organizacijos įstatuose nurodoma, kad farmacijos specialistai, siekiantys įstoti į Lietuvos farmacijos sąjungą, sąjungos Prezidentui turi pateikti rašytinį prašymą įstoti į LFS, įsipareigoti laikytis organizacijos įstatų reikalavimų ir sumokėti nustatyto dydžio stojamąjį mokestį. (19) Tačiau, oficialioje organizacijos internetinėje svetainėje nurodoma, kad susikūrus paskyrą, prisijungus ir sumokėjus metinį nario mokestį, per penkias darbo dienas suteikiamas nario statusas. Metinis nario mokestis, patvirtintas 2019 metais, yra 50 eurų. (20) Lietuvos farmacijos sąjungos narių teisės nesiskiria nuo teisių, nurodytų LR Asociacijų įstatyme (Dok. Nr. IX-1969).

Lietuvos farmacijos sąjungos valdymo organai yra „Valdyba“ ir „Prezidentas“ ir kitas organas – LFS narių suvažiavimas. Pagal organizacijos įstatus: „Valdybą sudaro 15 narių, kuriuos 4 (ketverių) metų laikotarpiui renka ir atšaukia LFS narių suvažiavimas.“ (19) Organizacijos oficialioje svetainėje, valdybos nariais nurodomos už skirtingą veiklą atsakingos komisijos, kurių yra aštuonios ir du individualūs nariai. Taip pat nuo 2022 metų išrinkti papildomi du „Valdybos“ nariai. (21) Kas ketverius metus, „Valdyba“ renka vienasmenį valdymo organą – „Prezidentą“. Taip pat nustato jo atlyginimą, tvirtina pareiginius nuostatus. „Prezidentas“ atsako už organizacijos tikslų įgyvendinimą, darbuotojų priėmimą (darbo sutarčių sudarymą), „Valdybos“ ir narių suvažiavimo sprendimų įgyvendinimą, „Valdybos“ pasiūlymų analizavimą ir kitas funkcijas. LFS narių suvažiavimas atsakingas už organizacijos įstatų keitimą, „Valdybos“ narių rinkimą, narių finansinių įsipareigojimų dydį, priima sprendimus dėl organizacijos pertvarkymo ar dėl organizacijos pabaigos (uždarymo), dėl kitų juridinių asmenų steigimo bei vertina LFS įsteigų juridinių asmenų veiklą. (19) Lyginant valdymo struktūras, Lietuvos farmacijos sąjungos struktūra skiriasi nuo LFDPS ir VDPS tuo, kad organizacijos prezidentas turi daugiau įtakos valdyme.

Visi sąjungos nariai turi teisę dalyvauti kasmetiniuose FIP kongresuose, kurie vyksta skirtingose pasaulio vietose. Kelionę į ir iš kongreso vietos organizuoja LFS. (22) Taipogi kas metus

vykstantis forumas „BaltPharm Forum“ įprastai organizuojamas pavasarį, vienoje iš trijų Baltijos šalių. Renginio metu diskutuojama aktualiomis temomis, skaitomos paskaitos ir organizuojami užsiėmimai ugdo ne tik profesinius, bet ir asmeninius gebėjimus. (23) Paskutinis „BaltPharm Forum“ suvažiavimas vyko 2022 metais, rugsėjo mėnesi, Taline. Renginys buvo sufokusuotas į farmacijos istoriją dėl seniausios vaistinės Estijoje 600 metų gimtadienio. Suvažiavimo metu kalbėta apie svarbius seniausios Estijos vaistinės momentus, pirmąją vaistinę Rygoje, Lietuvos farmacijos istoriją, Estijos, Latvijos ir Lietuvos farmacijos sektoriaus ateitį ir tobulėjimą. (24)

Lietuvos vaistininkų sąjunga

Organizacija įregistruota 2001 metais, gruodžio mėnesį. Organizaciją turi labai platų veiklos rūšių spektrą. Organizacijos nustatytuose įstatuose nurodoma veikla apima knygų, laikraščių, žurnalų leidybą, prekybą kvepalais, kosmetikos priemonėmis, farmacijos prekių didmeninę prekybą, vaistų ir vaistinių medžiagų didmeninę prekybą, farmacinių preparatų, vaistų, eterinių aliejų, šampūnų gamybą ir panašias, su farmacie veikla susijusias, veiklas. (25) Organizacijos internetinės svetainės pagrindiniame puslapyje iš karto galima pamatyti paruoštus straipsnius. Prie straipsnio temos nurodoma ar šis straipsnis labiau naudingas vaistininkam, ar straipsnio tema yra aktuali esamam laikui. (26) Vieno iš straipsnių tema – „Apie klinikinius tyrimus“. Straipsnyje pateikiama trumpa informacija apie klinikinius tyrimus, kokia jų nauda ir kaip jie atliekami, klasifikacija. Kiekviena klasifikacijos šaka (šiuo atveju – fazė) aprašoma detaliau, tiksliau nusakomas tyrimo tikslas. Taip pat informuojama kaip reikėtų interpretuoti atliktus klinikinius tyrimus. Toks straipsnis labiau aktualus vaistininkui todėl prie straipsnio temos yra priedas „Vaistininkui“. (27)

Organizacijos nurodytu įsitikinimu, vaistininkai turi būti:

- Pripažinti, gerbiami ir vertinami visuomenėje farmacijos specialistai, atsakingi už vaistų pritaikymą pacientui;
- Kompetentingi specialistai, kurie kelia pacientų pasitikėjimą ir savo veikloje vadovaujasi profesinės etikos principais;
- Profesionalūs vaistų informacijos, pacientų saugumo bei racionalaus vaistų vartojimo ir inovacijų farmacijos srityje klausimais, ekspertai, teikiantys kokybiškas farmacines paslaugas. (28)

Norėdama įgyvendinti šią viziją, organizacija taip pat nurodo savo misiją:

- Vienyti visus vaistininkus, atstovauti jų interesus ir pildyti jų lūkesčius;
- Užtikrinti, kad vaistinės veiklos svarba būtų pripažįstama kaip svarbi sveikatinimui, ir kad vaistininkų bendruomenės balsas būtų išgirstas ir atsispindėtų sveikatos politikoje;
- Formuoti vaistininko įvaizdį visuomenėje. (28)

Nors ir organizacijos įstatuose pateiktas platus veiklos apibrėžimas, tačiau kitame organizacijos internetiniame puslapyje išskiriamos pagrindinės „Lietuvos vaistininkų sąjungos“ veiklos kryptys. Organizacija siekia ir visą veiklą nukreipia į tai, kad visuomenei būtų prieinami nebrangūs ir kokybiški vaistai, kad platinant vaistus būtų užtikrinamas asmens ir visuomenės saugumas aukščiausio lygio farmacinių paslaugų kokybe. Taip pat pateikiama pagrindinė priemonė siekiant šio tikslo. Tai yra – „smulkaus verslo principų įgyvendinimas mažmeniniame vaistų platinime, kur vaistininkas - savininkas, tiesiogiai teikdamas farmacines paslaugas, yra ir verslo sėkmės ir visuomenės saugumo garantas.“ Kita veikla susijusi su dalyvavimu tarptautiniuose renginiuose, programose, siekiant propaguoti farmacijos mokslo pasiekimus, praktikos patirtį. Taipogi ruošiamos programos farmacijos specialistų profesinės kvalifikacijos tobulinimui, visuomenei populiarinama farmacinė rūpyba. (29)

Lietuvos vaistininkų sąjungos valdymo struktūroje yra „Sąjungos valdyba“ ir „Sąjungos pirmininkas“. Valdyba sudaroma iš šešių narių, renkama organizacijos visuotiniame narių susirinkime kas penkerius metus. Valdyba atsako už:

- Sąjungos tikslų realizavimo būdų ir priemonių nustatymą;
- Visuotiniu narių susirinkimų organizavimą, nutarimų įgyvendinimą;
- Sąjungos filialų steigimą, kitų juridinių asmenų steigimo sprendimo priėmimą;
- Valdybos ir sąjungos pirmininko rinkimą ir atšaukimą;
- Narių priėmimą į sąjungą bei pašalinimą iš sąjungos, nario mokesčių, jų mokėjimo tvarkos nustatymą;
- Sąjungos veiklos strategijos ir prioritetų formavimą;
- Sąjungos narių, filialų, atstovybių pasiūlymų, skundų, svarstymų nagrinėjimą
- Kitų funkcijų atlikimą, kurios pagal sąjungos įstatus priskiriamos valdybos kompetencijai. (25)

Kas penkis metus iš valdybos narių renkamas valdybos pirmininkas ir sąjungos pirmininkas. Valdybos pirmininkas taip pat yra sąjungos pirmininkas. Sąjungos pirmininkas yra vienasmenis

valdymo organas, kuris atsako už organizacijos operatyvios veiklos organizavimą ir vykdymą, valdybos pavestų klausimų sprendimą, ūkinės veiklos einamųjų klausimų sprendimą. (25)

Sveikatos apsaugos ministerija suteikė „Lietuvos vaistininkų sąjungai“ leidimą organizuoti mokslines – praktines konferencijas vaistininkams, jų padėjėjams ir gydytojams bei išduoti profesinės kvalifikacijos kėlimo valandas patvirtinančius sertifikatus. Todėl LVS išduoda įvairaus valandų kiekio sertifikatus, patvirtinančius dalyvavimą konferencijose, mokymuose, seminaruose. (30)

Inovatyvios farmacijos pramonės asociacija

Tačiau kitos asociacijos labiau suinteresuotos į mokslo ir technologijų tobulėjimą negu į farmacijos specialistų gerovę. „Inovatyvios farmacijos pramonės asociacija“ (IFPA) orientuojasi į farmacijos pramonės kūrėjų ir gamintojų, kurie remiasi modernia ir tvaria sveikatos apsaugos sistema, interesų atstovavimą. Asociaciją veiklą pradėjo 1997 metų spalį ir turi 18 narių - inovatyvių farmacijos kompanijų ir jų atstovybių, kurios kuria naujus, patentinius vaistus ir propaguoja etinius veiklos principus ir yra registruotos Lietuvoje. Organizacija kaip savo misiją pateikia Lietuvos gyventojų sveikatos gerinimą, didinant inovatyvių gydymo sprendimų prieinamumą pacientams. (31) Šiuo metu, „Europos farmacijos pramonės ir asociacijų federacija“, kuriai priklauso Lietuvoje veikianti IFPA, įgyvendina komunikacijos kampaniją „We Won't Rest“. Kampanija didžiausią dėmesį skiria inovacijoms ir jos nariai bendradarbiaujant siekia spartinti vaistų atradimo procesą ir tai, kas atrodo neįmanoma, įmanoma. Atskleidžiama, kaip inovacijos buvo sukurtos pasinaudojant jau anksčiau atliktais tyrimais, kaip biofarmacijos pramonė diegia naujoves, ir kokią įtaką tai padarys ateičiai. (32) Tikimasi, kad per ateinančius 5-10 metų, nauji atradimai padės sumažinti daugelio ligų sergamumą.

1.4. Farmacinės organizacijos užsienyje

Karališkoji farmacijos draugija

Kaip ir Lietuvoje, farmacijos visuomeninės organizacijos egzistuoja ir užsienio šalyse. „Karališkosios farmacijos draugijos“ („Royal pharmaceutical society“) istorija prasidėjo 1841 metais, Didžiojoje Britanijoje, kai vaistinės medžiagos buvo neregamentuojama ir neribojamos. Pacientas negalėjo žinoti ar perka tinkamą, tikrą vaistą ar medžiagą, kuri gali nuuodyti. Dėl šios priežasties, Viljamas Alenas pasiūlė įkurti naują draugiją – „Didžiosios Britanijos farmacijos draugiją“. Tai buvo

nepriklausoma organizacija, kurios nariais galėjo būti tik žinomi, kvalifikuoti specialistai. Iš 40 narių buvo sudaryta taryba, kuriai priskirta sudaryti įstatymus ir reglamentus. Po 6 mėnesių, draugijoje buvo 665 narių, 263 balsavimo teisės neturintys nariai (asistentai ir mokiniai) ir 23 garbės nariai. 1843 metais, draugijai suteikta Karališkoji steigimo chartija. Tai leido draugijai išsikelti ambicingą tikslą – tobulinti chemiją ir farmaciją, skatinti vienodą švietimo sistemą, siekiant apsaugoti chemikus ir farmacinės specialistus. Organizacijai „Karališkasis“ titulas suteiktas tik 1988 metais. (33) Dabartinė galiojanti chartija buvo suteikta 2004 metai ir pataisyta 2010 metais – panaikintos reglamentavimo funkcijos, kurios buvo perduotos „Bendrajai farmacijos tarybai“ (GPhC). (34)

„Karališkosios farmacijos draugijos“ misija – iškelti vaistininkystę į sveikatos priežiūros priekį, vizija – lyderiauti ties saugiu ir efektyviu vaistų vartojimo pasaulyje. Pagal 2010 metais pataisytą chartiją, draugijai paskirta: saugoti ir palaikyti vaistininkų garbę ir skatinti vaistininkų interesus, praktikuojant farmacinę veiklą; tobulinti švietimą ir gilinti žinias farmacijos srityje; saugoti visuomenės sveikatingumą, pasitelkiant profesionalia lyderyste ir tobulėjimu farmacijos srityje. Aukščiausias valdymo organas yra Susirinkimas („The Assembly“). Susirinkimas įsteigia ar panaikina ir reguliuoja komitetus, tarybas ir kitus filialus bei nustato jų procedūras. Susirinkimo nutarimu, komitetams, taryboms, individualiems asmenims ar asmenų grupei, gali būti suteiktos teisės (išskyrus teisę steigti reglamentus) ir funkcijos. Pagal reglamentą, RPS turi palaikyti įsteigtas Škotijos ir Velso farmacijos tarybas, kad atspindėtų perduotus įgaliojimus ir atsakomybę už sveikatą ir kitus susijusius dalykus; palaikyti įsteigtą Anglijos farmacinę tarybą. Susirinkimas sudarytas iš Anglijos farmacinės tarybos pirmininko ir vice pirmininko, Škotijos ir Velso farmacijos tarybų pirmininkų, penkių asmenų iš Anglijos farmacijos tarybos ir po vieną asmenį iš Škotijos ir Velso farmacijos tarybų. (35) Organizacijos Susirinkimas kas dvejus metus renka organizacijos Prezidentą iš Susirinkimo narių. Prezidentas privalo būti vaistininkas ir negali būti jokios tarybos pirmininkas. Prezidentas užtikrina sklandžią Susirinkimo veiklą, atsako už Susirinkimo nuspręstų tikslų ir politikos įgyvendinimą. Taip pat „Karališkoji farmacijos draugija“ asmenį, kuriam suteikiama ypatinga atsakomybė – sekti farmacijos mokslo pasiekimus, atliekamus naujausius tyrimus ir svarbiausią informaciją perduoti Susirinkimo ir organizacijos nariams. (36)

„Karališkosios farmacijos draugijos“ valdymo forma yra labai panaši į Lietuvoje įsteigtų farmacijos visuomeninių organizacijų, būtent į „Lietuvos farmacijos sąjungos“ ir „Lietuvos vaistininkų sąjungos“ valdymo formą. Pagrindinis valdymo organas susidaro iš narių kolektyvo ir yra vienasmenis valdymo organas – prezidentas (LVS atveju – primininkas). „Lietuvos farmacijos sąjungos“ ir „Lietuvos vaistininkų sąjungos“ valdybos atitinka „Karališkosios farmacijos draugijos“

Susirinkimą. Tačiau, vienas iš pagrindinių skirtumų, „Karališkoji farmacijos draugija“ iki 2010 metų atliko valstybės paskirtas funkcijas, turėjo savivaldą. Dabar draugija stovi kaip vaistininkų pagrindas, kuris vienija visus Didžiosios Britanijos farmacijos specialistus. Lietuvoje, organizacijos yra labai išsiskirsčiusios ir nėra vienos vietos, į kurią Lietuvos farmacijos specialistai be priekaištų galėtų jungtis.

Farmacijos specialistus ir registruotas vaistines Didžiojoje Britanijoje šiuo metu reguliuoja įstatymais apibrėžta, įsteigta parlamento, organizacija – „Bendroji farmacijos taryba“ („General Pharmaceutical Council“). GPhC finansuojama apmokestinant vaistininkus, farmakotechnikus ir vaistines nustatytu mokesčiu. (37) Pagal įstatymą, visi praktikuojantys vaistininkai, farmakotechnikai ir visos veikiančios vaistinės, filialai turi būti registruoti GPhC („General Pharmaceutical Council“). Farmacijos specialistų registracija turi būti atnaujinama kiekvienais metais, o praktikuoti farmacinę veiklą neregistruotiems asmenims yra nelegalu. (38) Organizacijos pagrindinė veikla sudaryta iš:

- Farmacijos specialistų ir vaistinės darbuotojų švietimo sistemų standartų sudarymo;
- Farmacijos specialistų ir vaistinių registravimo ir įtraukimo į viešąjį sąrašą;
- Farmacijos specialistų geros farmacinės paslaugos standartų sudarymą;
- Įpareigoti farmacijos specialistus kas metus atlikti pakartotinio įvertinimo procesą;
- Vykdyti farmacijos specialistų ir vaistinių patikrą atsižvelgiant į pateiktus skundus.

(39)

Lietuvoje, farmacijos specialistų ir vaistinių registravimą, vaistininko kvalifikacijos įvertinimą vykdo „Valstybinė vaistų kontrolės tarnyba“ (VVKT).

Tarptautinė farmacijos federacija

Įkurta 1912 metais kaip nevyriausybinė organizacija Nyderlanduose. „Tarptautinė farmacijos federacija“ („International Pharmaceutical Federation“) jungia 152 šalių organizacijų (tarp kurių yra „Lietuvos farmacijos sąjunga“) ir akademinį institucijų narius. Kartu su su individualiais FIP nariais, organizacija atstovauja daugiau nei 4 milijonams vaistininkų, farmacinės srities mokslininkų ir farmacijos švietėjų interesus. (40) Federacijos įkūrimo pretekstas buvo siekis apsaugoti vaistininkystę, kaip profesiją ir taikomąjį mokslą, tarptautiniame lygyje. Dešimtojo vaistininkų kongreso metu, kuris vyko skirtingose šalyse, nuspręsta įkurti FIP sudaryti laikiną komitetą, kuris parengtų federacijos įstatus. Kadangi, tuo metu, įprastą diplomatinę kalbą buvo prancūzų, originalus federacijos

pavadinimas buvo „Fédération Internationale Pharmaceutique“ – FIP. Vieni iš pirmųjų federacijos tikslų buvo suvienyti vaistų bandymų metodus ir sudaryti tarptautinį vaistų bandymų kodeksą, tirti ir tobulinti sudėtinių vaistų struktūrą. Pirmiesiems tikslams pasiekti, kiekvienai problemai spręsti įsteigti atskiri komitetai. Iš karto po „Pasaulio Sveikatos Organizacijos“ (PSO) įkūrimo, 1948 metais, PSO priėmė FIP kaip nevyriausybinę organizaciją ir sudarė oficialią sąjungą. 1980-tųjų pabaigoje, sveikatos priežiūros sąmoningumas iškilo kaip pasaulinė problema. Siekiant įtraukti farmacijos specialistus kaip svarbius sveikatingumo atstovus, federacija sustiprino santykius su PSO ir vaistininkai įgavo labiau pastebimą, svarbesnę rolę Pasaulio Sveikatos Organizacijoje. (41)

Tarptautinės Farmacijos Federacijos pagrindinė misija yra remti pasaulinę sveikatą, sudarant sąlygas farmacijos praktikai, mokslui ir švietimui tobulėti. (42) Federacija vadovaujasi 2021 metais Tarybos priimtais įstatais. Įstatuose nurodomos pagrindinės vertybės, kuriomis federacija vadovaujasi: rūpestingumas, atsidavimas, bendradarbiavimas, meistriškumas, sąžiningumas, atsakomybė. Kiekviena iš vertybių yra vienodai svarbi ir jomis siekiama nenukrypti nuo tikslo, skatinti aukščiausios kokybės praktiką ir išlikti sąžiningiems federacijos nariams, partneriams. (43)

Aukščiausias valdžios organas yra federacijos Taryba. Tarybą sudaro vienas atstovas iš kiekvienos federacinei priklausančios organizacijos ir švietimo įstaigos, vienas atstovas iš kiekvieno FIP skyriaus ir FIP valdybos nariai. Dėl istorinių priežasčių, valdyba yra vadinama Biuru („Bureau“), į kurią įtraukiamas Prezidentas, mokslų sekretorius, profesinis sekretorius, FIP švietimo pirmininkas, Farmacijos Mokslų Valdybos pirmininkas, Farmacijos Praktikos Valdybos pirmininkas ir 7 viceprezidentai. (44)

Taryba priima visus sprendimus susijusius su mokslinėmis, edukacinėmis ir profesinėmis veiklos kryptimis. Taryba įpareigota kontroliuoti ir organizuoti FIP prezidento, tarybos viceprezidentų rinkimus, taip pat svarstyti ir priimti Biuro pateiktas ataskaitas, pasiūlymus, rekomendacijas. Komitetų įsteigimas, siekiant spręsti atitinkamas problemas, ir FIP įstatų keitimas taipogi yra Tarybos atsakomybė. Sprendimai priimami balsuojant pagal Tarybos balsuojančių narių daugumą. Tačiau priimant įstatų pakeitimą, balsuojančių „už“ turi būti daugiau negu 2/3 visų narių. Biuras atsakingas už Tarybos priimtų sprendimų, strategijų įgyvendinimą, generalinio direktoriaus paskyrimą, FIP kongreso vietos parinkimą, metinio mokesčio nariams nustatymą (mokestį organizacijoms pasiūlo Tarybai, kuri priima galutinį sprendimą), apdovanojimų paskyrimą, Valdybų įstatų, procedūrų, valdymo pakeitimų patvirtinimą ir kitas funkcijas. Biuras yra oficialus FIP atstovaujamas organas ir šaukiamas kartą per metus arba dažniau, jei yra būtinybė. (43)

Siekiant farmacijos specialybės tobulinimo, kad visi turėtų laisvą prieigą prie informacijos apie vaistus ir galėtų naudotis vaistinių patirtimi, bendradarbiaujant su kitomis organizacijomis, FIP šiuo metu yra sudariusi keletą veiklos programų, iš kurių būtų:

Atsparumas antimikrobinėms medžiagoms – prisideda prie mikroorganizmų atsparumo antimikrobinėms medžiagoms mažinimo stebėdama antimikrobinų preparatų naudojimą, antibiotikų platinimą ir reguliavimą. Veiklą koordinuoja Atsparumo Antimikrobinėms Medžiagoms komisija, kuri sudaryta iš farmacijos srities ekspertų su tarptautiniu pasiekiamumu ir įvaria praktika. (45)

Ligų prevencija ir rūpinimasis savimi („self-care“) – programa siekia didinti vaistinių žinias ligų prevencijos, rūpinimosi savimi srityse, taip užtikrinant papildomą vaistinių vaidmenį visuomenėje kaip sveikatingumo platintoją. Tokiu būdu galima sumažinti žmonių sergamumą. (46)

Edukacinė partnerystė – programa visapusiškai atspindi organizacijos misiją: „farmacijos ir farmacijos mokslų švietimo tobulinimas pasaulyje“. 2010 metais FIP ir UNESCO sudarė pasaulinę programą: Universitetų grupavimas ir tinklų kūrimas tarp jų („University Twinning and Networking“: UNITWIN). Su šia programa yra siekiama skatinti universitetus bendradarbiauti tarpusavyje dėl bendro tikslo. (47)

Teisingumas ir lygybė – kitai organizacijos misijai įvykdyti sudaryta programa – „FIP EquityRx“. Visas dėmesys sutelkiamas į teisingos (nepriklausomai nuo socialinių, demografinių skirtimų) priegos prie sveikatos priežiūros privalumų visiems asmenims. (46)

2022 metais, Sevilijoje, Ispanijoje vykusio organizacijos kongreso metu buvo aptarta COVID-19 pandemijos metu įgautos patirties pritaikymas sveikatos priežiūros srityje – vaistinių lankstumas, inovatyvumas ir sugebėjimas prisitaikyti. Į tai įtraukiama telefarmacija – pacientų konsultavimas nuotoliniu būdu. Antra kongreso tema diskutavo apie mokslininkų bendradarbiavimą ir mokslo sparčią plėtrą reaguojant į COVID-19 pandemiją. Taip pat kalbėta apie naujus ir nepaprastus etinius iššūkius, su kuriais susidurta pandemijos metu, siekiant užkirsti kelią pandemijos plitimui. Kongrese dalyvavo ir „Lietuvos farmacijos sąjunga“, kuri kasmet organizuoja bendras keliones į FIP kongresus norintiems LFS nariams. (48)

2. TYRIMO METODIKA

2.1. Tyrimo tipas

Tyrimui atlikti, pasirinktas socialinio tyrimo metodas – apklausa. Apklausa leidžia apimti didelę heterogeninę tiriamųjų grupę ir nustatyti tiriamųjų nuomonę, sudaryti bendrą vaizdą pagal pasikartojančius modelius ir atsakymų dažnumus. Tyrimas atliktas Lietuvoje, tiriamoji grupė – Lietuvoje dirbantys vaistininkai, farmakotechnikai.

2.2. Duomenų rinkimas

Duomenys surinkti pasitelkiant internetinę anoniminę apklausą – „Google Forms“. Apklausa, gavus leidimą, paskelbta UAB „Gintarinė Vaistinė“ ir UAB „Norfos Vaistinė“ vidinėse platformose. Taip pat anketa nusiųsta Lietuvos farmacijos sąjungai, Lietuvos farmacijos darbuotojų profesinei sąjungai, Lietuvos vaistininkų sąjungai, Vaistinių darbuotojų profesinei sąjungai bei pasidalinta „Facebook“ grupėje, sudarytoje iš farmacijos specialistų. Taip siekiama užtikrinti kuo mažesnę pašalinių asmenų dalyvavimą, kuris gali turėti neigiamą poveikį duomenų rezultatams. Anketa susideda iš 5 bendrų klausimų, papildomų 13 klausimų priklausantiems farmacijos visuomeninėms organizacijoms respondentams ir papildomų 9 klausimų nepriklausantiems farmacijos visuomeninėms organizacijoms respondentams. Duomenys renkami iki balandžio mėnesio 10 dienos. Pirminiai anketos klausimai sudaryti autoriaus remiantis literatūros analize, organizacijų pateiktais duomenimis ir kelių farmacijos specialistų požiūriu į farmacines veiklos organizacijas. Pirminė anketa apžvelgta vaistininkų ir padaryti atitinkami pakeitimai. Galutinė anketa buvo paplatinta prieš tai minėtais metodais.

2.3. Duomenų analizė

Klausimai pagal Likerto skalę vertinami kiekvienam skalės taškui priskyrus skaitinę vertę: „Visiškai nesutinku“ – 1; „Nesutinku“ – 2; „Nei sutinku, nei nesutinku“ – 3; „Sutinku“ – 4; „Visiškai sutinku“ – 5. Kiekvienam klausimui apskaičiuojama bendra klausimo vertė (BKV) padauginus skalės taško vertę iš asmenų, pasirinkusių tą vertę, skaičiaus (1 pavyzdys) ir padalinus iš visų atsakiusių į klausimą skaičiaus. Gautas skaičius lyginamas su skale nuo 1 iki 5, kai 1 nurodo visiškai nepalankų

požiūri, o 5 nurodo labai palankų požiūrį. Apskaičiavus kiekvieno klausimo BKV, jie sudedami ir padalijami iš klausimų skaičiaus – gaunamas bendras viso klausimo įvertinimas, kuris visada apvalinamas į mažąją pusę. Gautas skaičius taip pat lyginamas su skale nuo 1 iki 5, kai 1 nurodo visiškai nepalankų požiūrį, o 5 nurodo labai palankų požiūrį. Skaičiavimai ir duomenų analizė atlikti naudojant Microsoft „Excel“ programą.

1 pavyzdys

	Skalės taško vertė	Atsakymai	Sandauga
Visiškai nesutinku	1	1	1
Nesutinku	2	1	2
Nei sutinku, nei nesutinku	3	0	0
Sutinku	4	0	0
Visiškai sutinku	5	3	15

Bendra sandaugų suma yra 18, dalijama iš bendro atsakymų skaičiaus (5) ir gaunama 3,6 balai. Jei bendras klausimas sudarytas iš 2 klausimų, iš kurių vieno BKV yra 3,6, o kito – 2,2, tai bendras klausimo įvertinimas būtų 2,9 $((3,6 + 2,2) / 2)$. Skaičius apvalinamas iki 2 ir tai parodo nepalankų respondentų požiūrį.

2.4. Tyrimo imtis

Tyrimo imtis nurodo kiek apklausoje turėtų dalyvauti tiriamųjų tam, kad tyrimo rezultatai atspindėtų tiriamąją populiaciją. Pagal 2022 metų, gruodžio 31 dienos VVKT statistiką, Lietuvoje licencijuoti 3654 vaistininkai ir 1161 farmakoteknikas, bendras farmacijos specialistų skaičius – 4815. (11) Tyrimo imties dydis apskaičiuotas pagal formulę:

$$n = \frac{z^2 \times S^2}{\left(1 - \frac{1}{N}\right) \times \Delta^2 + \frac{z^2 \times S^2}{N}}$$

Imties dydis išreikštas kintamuoju n ; N – tiriamosios populiacijos dydis, šiuo atveju $N = 4815$; pagal 95 proc. pasitikėjimo lygmenį, naudotas koeficientas $z = 1,96$; Δ – nurodo paklaidos ribą,

skaičiavimui naudota $\Delta = 0,05$ (5 proc.); S – imties standartinis nuokrypis, kuris gali būti nustatytas remiantis anksčiau atliktais tyrimais ir yra apskaičiuojamas pagal formulę: $S = \sqrt{p \times (1 - p)}$. Kintamasis p nurodo tiriamojo efekto paplitimo dažnį. Standartiškai (ir šio tyrimo imties skaičiavimui), nesiremiant prieš tai atliktais tyrimais, naudojama p reikšmė – 0,5 (50 proc.).

Pasitelkiant šią formulę, apskaičiuota tyrimo imtis yra 356 respondentai. Tai reiškia, kad norint gauti reprezentatyvų farmacijos specialistų požiūrį ir nuomonę į Lietuvos farmacijos visuomenines organizacijas, tyrime turėtų dalyvauti ir į klausimyną atsakyti 356 farmacijos specialistai. Tačiau tyrime dalyvavo 130 farmacijos specialistų. Pagal imties formulę, išvesta ir apskaičiuota Δ (delta), kai imties dydis $n = 130$ ir gauta paklaidos riba lygi 0,0848 (8,48 proc.)

3. TYRIMO REZULTATAI

Norint įvertinti Lietuvos farmacijos specialistų požiūrį į Lietuvos farmacijos visuomenines organizacijas, buvo sudarytas klausimynas (*1 priedas*) ir atlikta anoniminė apklausa. Tyrime dalyvavo 130 respondentų.

1 lentelė

Farmacijos specialistų demografinė charakteristika, procentais

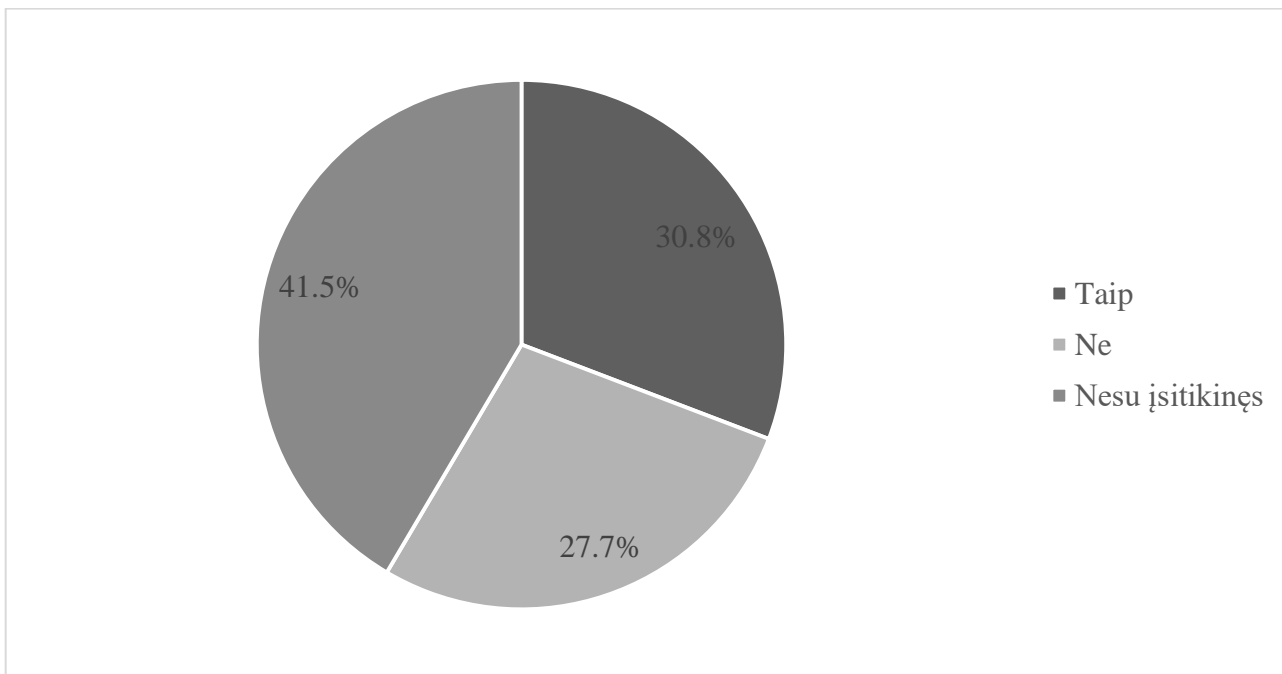
Demografiniai rodikliai		Procentai
Lytis	Moteris	86,9
	Vyras	13,1
Darbo specifika	Vaistininkas	86,9
	Farmakotechnikas	13,1
Darbo patirtis	Mažiau nei 5 metai	27,7
	6 – 10 metų	14,6
	11 – 15 metų	16,2
	Daugiau nei 15 metų	41,5

Šaltinis: sudaryta autoriaus, remiantis apklausos duomenimis.

Remiantis 1 lentelės duomenimis, moterys, kurių buvo 113, sudarė didžiąją daugumą – 86,9 proc., vyrai, kurių buvo 17, sudarė 13,1 proc. Taip pat didžiąją daugumą atsakiusiųjų sudarė vaistininkai, kurių buvo 113 (86,9 proc.), o 13,1 proc. sudarė farmakotechnikai, kurių buvo 17. Du penktadaliai, 41,5 proc., respondentų turi daugiau nei 15 metų patirtį (54 atsakiusieji), trečdalis, 27,7 proc., – turi mažiau nei 5 metų patirtį (36 atsakiusieji), asmenys, turintys nuo 11 iki 15 metų patirtį ir nuo 6 iki 10 metų patirtį pasiskirstė beveik tolygiai: 16,2 proc. (21 atsakiusysis) ir 14,6 proc. (19 atsakiusiųjų) atitinkamai.

1 paveikslas

Farmacijos specialistų sąvokos „savivalda“ suvokimas, procentais

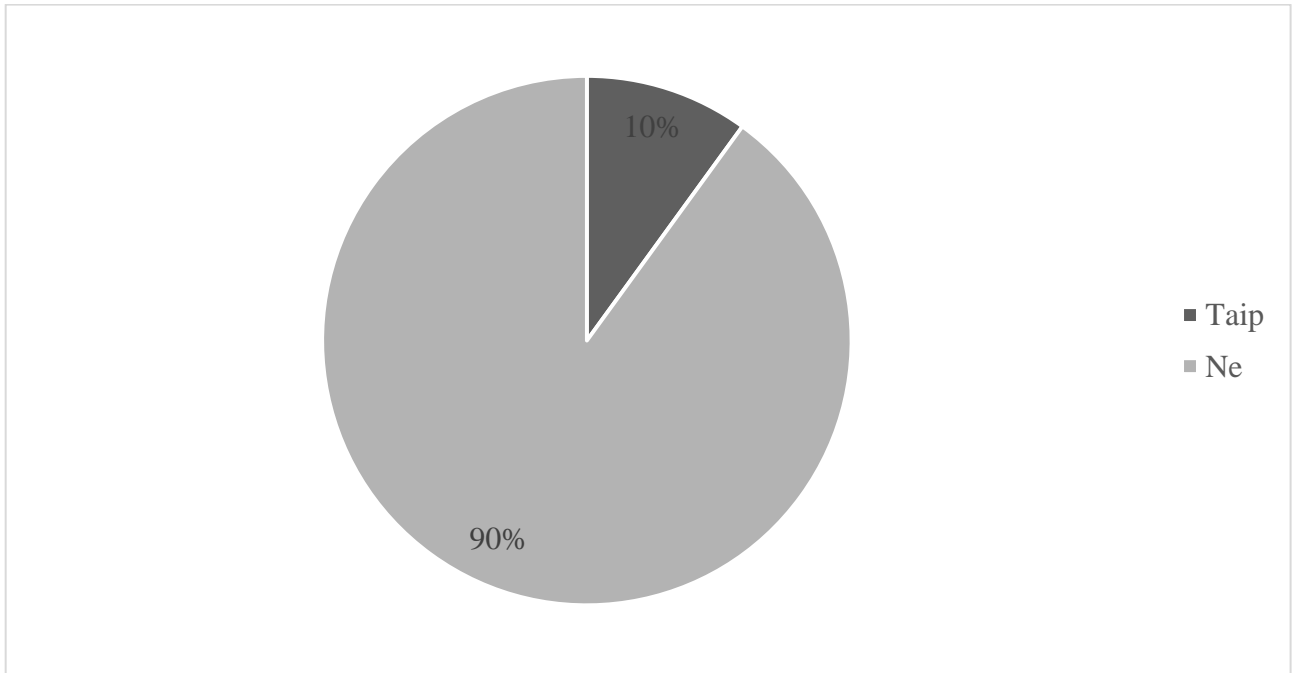

Šaltinis: sudaryta autoriaus, remiantis apklausos duomenimis.

Toliau, respondentų buvo prašoma atsakyti ar jie žino, kas yra organizacijų savivalda (savireguliacija). Pagal 1 paveikslą duomenis, didžiausią dalį, 41,5 proc. (54 atsakiusieji), sudarė farmacijos specialistai, kurie nebuvo įsitikinę ar žino kas yra savivalda. Mažiausią dalį, 27,7 proc. (36 atsakiusieji), sudarė farmacijos specialistai, kurie nežino kas yra savivalda. Likusiąją dalį, 30,8 proc. (40 atsakiusiųjų), sudarė farmacijos specialistai, žinantys kas yra savivalda. Daugiau negu pusė respondentų nežino arba neturi tikslaus sąvokos „savivalda“ suvokimo.

2 paveikslas

Farmacijos specialistų priklausymas farmacijos visuomeninėms organizacijoms, procentais

Šaltinis: sudaryta autoriaus, remiantis apklausos duomenimis.

Sekančiu klausimu siekta išsiaiškinti kiek respondentų priklauso farmacijos visuomeninėms organizacijoms. Atsižvelgiant į 2 paveikslo duomenis, 90 proc. (117 atsakiusių) apklaustųjų nepriklauso farmacijos visuomeninėms organizacijoms ir tik dešimtadalis, 10 proc. (13 atsakiusių), pažymėjo jog priklauso farmacijos visuomeninėms organizacijoms.

Toliau, respondentam pateikti atskiri klausimynai, kurie priklausė nuo to, ar jie priklauso farmacijos visuomeninėms organizacijoms. Pirmiausia aptariami klausimai, skirti respondentams, kurie priklauso farmacijos visuomeninėms organizacijoms.

2 lentelė

Farmacijos specialistų pasiskirstymas organizacijose, respondentų sk.

Organizacijos	Respondentų skaičius
Lietuvos farmacijos sąjunga	4
Lietuvos farmacijos darbuotojų profesinė sąjunga	4
Lietuvos vaistininkų sąjunga	3
Kita	6

Šaltinis: sudaryta autoriaus, remiantis apklausos duomenimis.

Respondentams buvo galimybė pasirinkti daugiau negu vieną atsakymą ir, pasirinkus atsakymo variantą „Kita“, įrašyti norimą organizaciją. Lietuvos farmacijos sąjungai priklausė 4 respondentai, Lietuvos farmacijos darbuotojų profesinei sąjungai priklausė 4 respondentai, Lietuvos vaistininkų sąjungai priklausė 3 respondentai ir 6 respondentai nurodė kitą organizaciją, kuriai priklauso. Daugiausiai nurodyta kita organizacija yra Vaistinių darbuotojų profesinė sąjunga (nurodė 4 respondentai). 1 respondentas pateikė, kad priklauso „Lietuvos geriausių vaistininkų sąjungai“, tačiau tokia organizacija neegzistuoja ir 1 respondentas pasirinko atsakymo variantą „Kita“, bet nepateikė jokio atsakymo. Iš 4 respondentų, priklausančių Vaistinių darbuotojų profesinei sąjungai, 2 respondentai taip pat priklausė Lietuvos farmacijos sąjungai ir 1 respondentas taip pat priklausė Lietuvos vaistininkų sąjungai. Rezultatai pateikti 2 lentelėje.

Toliau, tyrimo dalyviai vertino farmacijos visuomeninių organizacijų, kurioms priklauso, veiklą. Nepriklausant organizacijai, tyrimo dalyvių prašyta žymėti „Nepriklausau“. Respondentai vertino pateiktus teiginius apie organizacijos veiklą ir nurodė pritarimą pagal Likerto skalę. Teiginiai:

- Narystės mokestis atspindi organizacijos suteikiamus privalumus;
- Lėšos naudojamos farmacijos specialybės ir specialistų tobulinimui;
- Sąjungos nariai noriai bendradarbiauja ir bendrauja tarpusavyje;
- Rengiami mokymai/konferencijos yra tikslingi ir naudingi;
- Pateikiama informacija, moksliniai straipsniai yra tikslingi ir naudingi;
- Aktyviai rūpinamasi farmacijos specialybės interesais;
- Nešališkai vertinami LR farmacinės veiklos įstatymų pokyčiai;

3 lentelė

Farmacijos specialistų Lietuvos farmacijos sąjungos veiklos vertinimas, respondentų sk.

Likerto skalės taškai Teiginiai	Visiškai nesutinku	Nesutinku	Nei sutinku, nei nesutinku	Sutinku	Visiškai sutinku
Narystės mokestis atspindi organizacijos suteikiamus privalumus	0	2	1	2	2
Lėšos naudojamos farmacijos specialybės ir specialistų tobulinimui	1	1	3	2	2
Sąjungos nariai noriai bendradarbiauja ir bendrauja tarpusavyje	0	1	2	2	3
Rengiami mokymai/konferencijos yra tikslingi ir naudingi	0	2	1	3	2
Pateikiama informacija, moksliniai straipsniai yra tikslingi ir naudingi	1	1	1	2	4
Aktyviai rūpinamasi farmacijos specialybės interesais	1	3	1	1	3
Nešališkai vertinami LR farmacinės veiklos įstatymų pokyčiai	1	3	1	1	3

Šaltinis: sudaryta autoriaus, remiantis apklausos duomenimis.

Atsižvelgiant į 2 lentelės ir 3 lentelės duomenis, Lietuvos farmacinės sąjungos veiklą vertino daugiau respondentų, negu priklausančių organizacijai. 2 respondantai visiškai sutinka, 2 respondantai sutinka ir 2 respondantai nesutinka, kad organizacijos narystės mokestis atspindi organizacijos suteikiamus privalumus. 1 respondantas neturėjo nuomonės ties šiuo teiginiu. 1 respondantas visiškai nesutinka ir 1 nesutinka, jog lėšos naudojamos farmacijos specialybės ir specialistų tobulinimui. 3

respondentai neturi nuomonės, 2 respondentai sutinka ir 2 respondentai visiškai sutinka su šiuo teiginiu. Su teiginiu „Sąjungos nariai noriai bendradarbiauja ir bendrauja tarpusavyje“ visiškai sutiko 3 respondentai, sutiko 2 respondentai ir nesutiko 1 respondentas. 2 respondentai nei sutiko, nei nesutiko. 2 respondentai visiškai sutiko, 3 respondentai sutiko ir 2 respondentai nesutiko, kad organizacijos rengiami mokymai yra tikslingi ir naudingi (1 respondentas neturėjo nuomonės). Organizacijos pateikiama informacija, moksliniai straipsniai visiškai tikslingi ir naudingi pasirodė 4 respondentams, 2 respondentai sutiko, 1 nesutiko ir 1 visiškai nesutiko, jog pateikiama informacija yra tikslinga ir naudinga. 1 respondentas nei sutiko, nei nesutiko. 3 respondentai visiškai sutiko, 1 sutiko, 3 nesutiko ir 1 visiškai nesutiko, kad organizacija aktyviai rūpinasi farmacijos specialybės interesais. Taip pat 3 respondentai visiškai sutiko, 1 respondentas sutiko, 3 nesutiko ir 1 visiškai nesutiko, kad Lietuvos farmacijos sąjunga nešališkai vertina LR farmacinės veiklos įstatymo pokyčius. Kiekvienas atsakymas (kartu su pasirinkimu „Nepriklausau“) sudaro 13 asmenų. Atmetus atsakymą „Nežinau“, tarp klausimų nesusidaro vienodas skaičius asmenų, įvertinusių organizacijos veiklą. Dėl šios priežasties ir dėl įvertinusių organizacijos veiklą asmenų skaičiaus neatitikimo su Lietuvos farmacijos sąjungai priklausančių asmenų skaičiumi, yra netikslinga vertinti organizacijos veiklą. Tačiau, darant prielaidą, kad organizaciją vertino ir buvę organizacijos nariai (dėl ko galimai nežymėjo, jog priklauso Lietuvos farmacijos sąjungai), galima daryti išvadą, kad Lietuvos farmacijos sąjunga: suteikia pakankamai privalumų, kurie atspindi narystės mokestį (BKV = 3,6); lėšas nevisai naudoja farmacijos specialybės ir specialistų tobulinimui (BKV = 2,7); turi narius, kurie noriai bendradarbiauja ir bendrauja tarpusavyje (BKV = 3,9); rengia tikslingus ir naudingus mokymus/konferencijas (BKV = 3,6); pateikia tikslingą ir naudingą informaciją, mokslinius straipsnius (BKV = 3,8); pakankamai aktyviai rūpinasi farmacijos specialybės interesais (BKV = 3,2); ir nešališkai vertina LR farmacinės veiklos įstatymų pokyčius (BKV = 3,2). Respondentai Lietuvos farmacijos sąjungos veiklą vertina neutraliai (bendras viso klausimo įvertinimas – 3).

4 lentelė

Farmacijos specialistų Lietuvos farmacijos darbuotojų profesinės sąjungos veiklos vertinimas, respondentų sk.

Likerto skalės taškai Teiginiai	Visiškai nesutinku	Nesutinku	Nei sutinku, nei nesutinku	Sutinku	Visiškai sutinku
Narystės mokestis atspindi organizacijos suteikiamus privalumus	3	1	4	0	1
Lėšos naudojamos farmacijos specialybės ir specialistų tobulinimui	4	1	1	3	0
Sąjungos nariai noriai bendradarbiauja ir bendrauja tarpusavyje	4	0	2	1	2
Rengiami mokymai/konferencijos yra tikslingi ir naudingi	5	1	3	0	1
Pateikiama informacija, moksliniai straipsniai yra tikslingi ir naudingi	5	1	2	0	2
Aktyviai rūpinamasi farmacijos specialybės interesais	5	1	1	1	2
Nešališkai vertinami LR farmacinės veiklos įstatymų pokyčiai	5	2	1	0	2

Šaltinis: sudaryta autoriaus, remiantis apklausos duomenimis.

Pagal 2 lentelės ir 4 lentelės duomenis, Lietuvos farmacijos darbuotojų profesinės sąjungos veiklą vertino daugiau respondentų, negu priklausančių organizacijai. 3 respondentai visiškai nesutinka, 1 respondentas nesutinka ir 1 respondentas visiškai sutinka, kad sąjungos narystės mokestis atspindi sąjungos suteikiamus privalumus (4 respondentai vertina neutraliai). 4 respondentai visiškai

nesutinka, 1 respondentas nesutinka ir 3 respondentai sutinka su teiginiu, kad sąjungos lėšos naudojamos farmacijos specialybės ir specialistų tobulinimui, 1 respondentas nei sutinka, nei nesutinka. Taip pat 4 respondentai visiškai nesutinka, kad sąjungos nariai noriai bendrauja ir bendradarbiauja tarpusavyje, tačiau 1 respondentas sutinka ir 2 respondentai visiškai sutinka su šiuo teiginiu ir 2 respondentai vertina neutraliai. Su teiginiu „Rengiami mokymai/konferencijos yra tikslingi ir naudingi“ visiškai nesutinka 5 respondentai, nesutinka 1 respondentas ir visiškai sutinka 1 respondentas, 3 respondentai nei sutinka, nei nesutinka. Puse atsakiusiųjų (5) visiškai nesutinka, 1 atsakiusysis nesutinka ir 2 atsakiusieji visiškai sutinka jog sąjungos pateikiama informacija ir moksliniai straipsniai yra tikslingi ir naudingi. Taipogi puse atsakiusiųjų (5) mano, kad sąjunga visiškai aktyviai nesirūpina farmacijos specialybės interesais, 2 respondentai mano visiškai priešingai. 5 respondentai sąjungos nešališką LR farmacinės veiklos įstatymų pokyčių vertinimą vertina labai neigiamai (visiškai nesutinka) ir 2 respondentai vertina priešingai. Atmetus atsakymą „Nežinau“, tarp klausimų nesusidaro vienodas skaičius asmenų, įvertinusių organizacijos veiklą. Dėl šios priežasties ir dėl įvertinusių organizacijos veiklą asmenų skaičiaus neatitikimo su Lietuvos farmacijos darbuotojų profesinės sąjungai priklausančių asmenų skaičiumi, yra netikslinga vertinti organizacijos veiklą. Tačiau, nepaisant to, įvertinus Lietuvos farmacijos darbuotojų profesinės sąjungos veiklą: narystės mokestis nepilnai atspindi sąjungos suteikiamus privalumus (BKV = 2,4); lėšos nevisai naudojamos farmacijos specialybės ir specialistų tobulinimui (BKV = 2,3); sąjungos nariai nelabai noriai bendradarbiauja ir bendrauja tarpusavyje (BKV = 2,7); rengiami mokymai nėra pakankamai tikslingi ir naudingi (BKV = 2,4); pateikiama informacija, moksliniai straipsniai nėra pakankamai tikslingi ir naudingi (BKV = 2,3); nevisai aktyviai rūpinamasi farmacijos specialybės interesais (BKV = 2,4); ir nevisai nešališkai vertinami LR farmacinės veiklos įstatymų pokyčiai (BKV = 2,2). Respondentai nepalankiai vertina Lietuvos farmacijos darbuotojų profesinės sąjungos veiklą (bendras viso klausimo įvertinimas – 2).

5 lentelė

Farmacijos specialistų Lietuvos vaistininkų sąjungos veiklos vertinimas, respondentų sk.

Likerto skalės taškai Teiginiai	Visiškai nesutinku	Nesutinku	Nei sutinku, nei nesutinku	Sutinku	Visiškai sutinku
Narystės mokestis atspindi organizacijos suteikiamus privalumus	2	1	2	1	0
Lėšos naudojamos farmacijos specialybės ir specialistų tobulinimui	3	0	1	3	1
Sąjungos nariai noriai bendradarbiauja ir bendrauja tarpusavyje	3	1	2	1	1
Rengiami mokymai/konferencijos yra tikslingi ir naudingi	3	0	1	2	3
Pateikiama informacija, moksliniai straipsniai yra tikslingi ir naudingi	3	0	1	2	3
Aktyviai rūpinamasi farmacijos specialybės interesais	3	1	1	2	2
Nešališkai vertinami LR farmacinės veiklos įstatymų pokyčiai	3	2	1	2	1

Šaltinis: sudaryta autoriaus, remiantis apklausos duomenimis.

Kaip ir prieš tai aptartų organizacijų vertinime, pagal 2 ir 5 lentelės duomenis, Lietuvos vaistininkų sąjungos veiklą vertino daugiau respondentų, negu priklausančių organizacijai. Respondentai, vertinę ar sąjungos narystės mokestis atspindi organizacijos suteikiamus privalumus, pasiskirstė beveik tolygiai – po 2 respondentus visiškai nesutiko ir vertino neutraliai ir po 1 respondentą nesutiko ir sutiko. Kiek respondentų visiškai nesutiko, tiek respondentų sutiko (po 3

respondentus), kad sąjunga lėšas naudoja farmacijos specialybės ir specialistų tobulinimui. Sąjungos narių norą bendradarbiauti ir bendrauti tarpusavyje vertino labiau neigiamai, negu teigiamai: 3 respondentai visiškai nesutiko ir 1 respondentas visiškai sutiko. Tačiau, vertinant organizacijos rengiamų mokymų naudingumą, nuomonės išsiskyrė – 3 respondantai visiškai nesutiko taip pat ir 3 respondantai visiškai sutiko. Respondantai lygiai taip pat įvertino organizacijos pateikiamos informacijos, mokslinių straipsnių naudingumą. Dauguma atsakiusiųjų turėjo teigiamą požiūrį ties sąjungos aktyviu rūpinimuosi farmacijos specialybės interesais (2 respondantai visiškai sutiko ir 2 respondantai sutiko). 3 respondantai mano, kad visiškai nėra nešališko LR farmacinės veiklos įstatymų pokyčių vertinimo ir tik 1 respondentas mano priešingai. Dėl tų pačių priežasčių, kaip ir prieš tai aptartų organizacijų, Lietuvos vaistininkų sąjungos veiklą vertinti nėra tikslinga. Atsižvelgiant tik į 5 lentelės duomenis, Lietuvos vaistininkų sąjungos veiklos vertinimas yra: narystės mokestis labiau neatspindi organizacijos suteikiamus privalumus (BKV = 2,3); lėšos naudojamos farmacijos specialybės ir specialistų tobulinimui (BKV = 2,9); sąjungos nariai nelabai noriai bendradarbiauja ir bendrauja tarpusavyje (BKV = 2,5); rengiami mokymai yra pakankamai tikslingi ir naudingi (BKV = 3,2); pateikiama informacija, moksliniai straipsniai yra pakankamai tikslingi ir naudingi (BKV = 3,2); beveik pakankamai aktyviai rūpinamasi farmacijos specialybės interesais (BKV = 2,9); nevisai nešališkai vertinami LR farmacinės veiklos įstatymų pokyčiai (BKV = 2,6). Respondentai nepalankiai vertina Lietuvos vaistininkų sąjungos veiklą (bendras viso klausimo įvertinimas – 2).

3 paveiklas

Farmacijos specialistų požiūris į galimus papildomus organizacijų privalumus, respondentų sk.

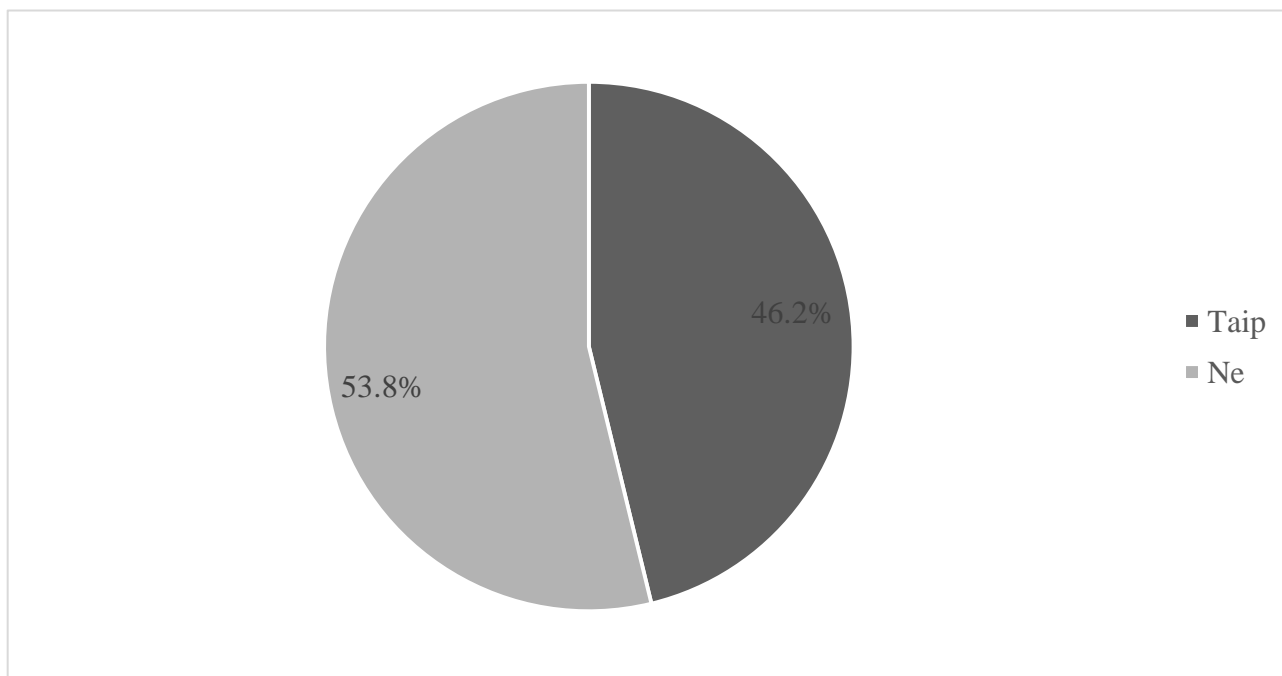

Šaltinis: sudaryta autoriaus, remiantis apklausos duomenimis.

Organizacijoms priklausantys respondentai savo nuožiūra pasirinko pateiktus privalumus, kuriuos organizacijos galėtų suteikti. Buvo galima pasirinkti daugiau negu vieną privalumą. Į klausimą atsakė 13 respondentų. Atsižvelgiant į 3 paveikslą, daugiau negu pusė atsakiusiųjų (8 respondentai) mano, kad organizacijos galėtų rengti pranešimus apie naujus teisinius pasikeitimus. Beveik puse respondentų (6 respondentai) norėtų, kad organizacijos aktyviai sektu vaistų tiekimą, praneštų apie tiekimo sutrikimus ir, bendradarbiaujant su vaistinėmis ir tinklais, pateiktų galimus karjeros pasiūlymus. 5 atsakiusiesiems atrodė svarbus farmakologinio budrumo informacijos tiekimas sveikatos priežiūros specialistams ir 4 atsakiusieji norėtų gauti informaciją apie naujus vaistus, rinkos pokyčius realiu laikui, tai yra – kasdienė informacinė žinute. Asmenys, pasirinkę variantą „Kita“, turėjo galimybę įrašyti privalumą patiems. 2 respondentai pasirinko variantą „Kita“, 1 respondentas neįrašė jokie privalumo ir 1 respondentas įrašė „Aktyviai ginti farmacininkų interesus“. Farmacijos specialistams patraukliausias papildomas privalumas yra pranešimų rengimas apie naujus teisinius pasikeitimus.

4 paveikslas

Farmacijos specialistų aktyvumas, dalyvaujant organizacijų veiklose, procentais

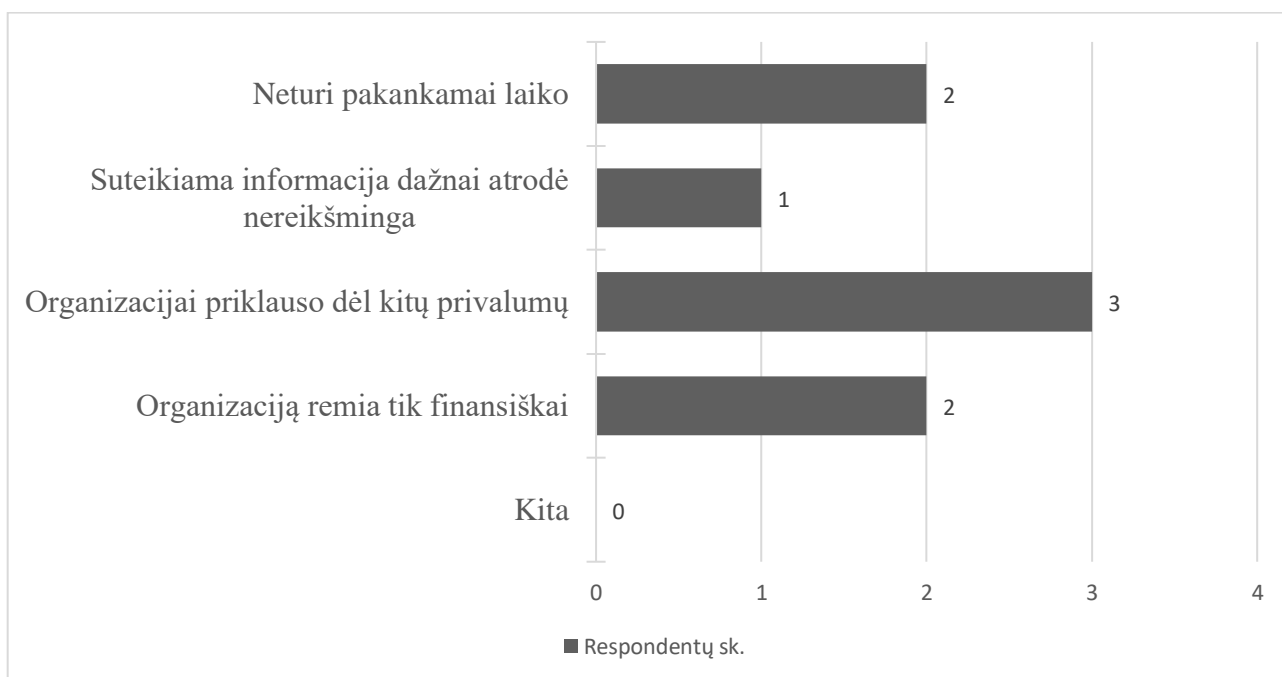
Šaltinis: sudaryta autoriaus, remiantis apklausos duomenimis.

Nors ir farmacijos specialistai priklauso farmacijos visuomeninėms organizacijoms, ne visi aktyviai dalyvauja jų veikloje. 4 paveiksle pavaizduotas respondentų skaičius procentais pagal tai ar jie aktyviai dalyvauja organizacijų veikloje. Respondentai pasiskirstė beveik vienodai, 53,8 proc. (7 atsakiusieji) aktyviai nedalyvauja ir 46,2 proc. (6 respondentai) aktyviai dalyvauja organizacijų rengiamoje veikloje.

Toliau, respondentų prašoma nurodyti priežastis, kodėl aktyviai nedalyvauja organizacijų veikloje (tų, kurie aktyviai dalyvauja, prašoma klausimą praleisti). Respondentams pateiktos įprastos priežastys, iš kurių buvo galima rinktis daugiau negu vieną. Taip pat palikta galimybė pasirinkti „Kita“ ir įrašyti savo priežastį.

5 paveikslas

Priežastys, kodėl farmacijos specialistai aktyviai nedalyvauja organizacijų veikloje, respondentų sk.

Šaltinis: sudaryta autoriaus, remiantis apklausos duomenimis.

Remiantis 5 paveikslo duomenimis, farmacijos specialistai aktyviai nedalyvauja organizacijos veikloje labiausiai dėl to, nes organizacijai priklauso dėl kitų privalumų (3 atsakiusieji). Tik 1 respondentui demotyvacinis faktorius yra nereikšminga organizacijų suteikiama informacija. 2

respondentai organizaciją remia tik finansiškai ir 2 respondentai neturi pakankamai laiko dalyvauti organizacijų veikloje.

Sekantys klausimai sudaryti su tikslu išsiaiškinti ar, farmacijos specialistų, priklausančių farmacijos visuomeninėms organizacijoms, nuomone, Lietuvos farmacijos visuomeninės organizacijos turi pakankamai atliekamų funkcijų ir ar yra poreikis suteikti organizacijoms savivaldą.

6 lentelė

Farmacijos visuomeninių organizacijų atsakomybės įvertinimas pagal farmacijos specialistus, priklausančius organizacijoms, procentais

Farmacijos specialistų nuomonė	Taip	Ne	Neturi nuomonės
Lietuvos farmacinės veiklos organizacijos:			
Turi pakankamai funkcijų	23,1%	69,2%	7,7%
Turėtų perimti daugiau funkcijų	61,5%	15,4%	23,1%
Yra pasiruošusios perimti daugiau funkcijų	38,5%	30,8%	30,8%

Šaltinis: sudaryta autoriaus, remiantis apklausos duomenimis.

Atsižvelgiant į 6 lentelę, 2 trečdaliai, 69,2 proc. (9 apklaustieji), apklaustųjų mano, kad Lietuvos farmacinės organizacijos neturi pakankamai funkcijų. 23,1 proc. (3 apklaustieji) mano, kad organizacijos turi pakankamai funkcijų. 15,4 proc. (2 apklaustieji) respondentų nuomone, organizacijos neturėtų perimti daugiau funkcijų. Tai reiškia, kad 1 respondento nuomone, nors ir organizacijos turi pakankamai funkcijų, organizacijos turėtų perimti jų daugiau. Daugiau negu puse, 61,5 proc. (8 apklaustieji), farmacijos specialistų atsakė, kad organizacijos turėtų perimti daugiau funkcijų. Ties šiuo klausimu, 23,1 proc. (3 atsakiusieji) respondentų neturėjo nuomonės. Paklausus, ar Lietuvos farmacijos visuomeninės organizacijos yra pasiruošusios perimti daugiau funkcijų, tyrimo dalyviai pasiskirstė beveik tolygiai, tačiau daugiau respondentų (38,5 proc.) mano, jog organizacijos yra pasiruošusios. 30,8 proc. (4 atsakiusieji) neturėjo nuomonės ir tiek pat mano priešingai. Sprendžiant pagal šiuos duomenis, Lietuvos farmacijos visuomeninės organizacijos neturi pakankamai funkcijų ir turėtų įgyti jų daugiau.

Tyrimo dalyviai, priklausantys organizacijoms, (13 dalyvių) turėjo įvertinti pateiktas funkcijas ir nuspręsti ar pritaria jų perdavimui organizacijoms. Klausimas vertinamas pagal Likerto skalę.

7 lentelė

Funkcijų, kurios galėtų būti perduotos organizacijoms, vertinimas pagal farmacijos specialistus, priklausančius organizacijoms, respondentų sk.

Likerto skalės taškai / Funkcijos	Visiškai nesutinku	Nesutinku	Nei sutinku, nei nesutinku	Sutinku	Visiškai sutinku
Vykdyti farmacinės veiklos licencijų kontrolę	4	3	4	0	2
Vertinti juridinių asmenų pasirengimą vykdyti farmacinę veiklą	4	2	4	1	2
Išduoti vaistininko praktikos licenciją	4	2	4	1	2
Panaikinti, sustabdyti vaistininko licencijos galiojimą	5	2	4	0	2
Valdyti farmakotekniko teise verstis farmakotekniko praktika	4	1	4	2	2
Valdyti farmacijos specialistų spaudų numerius	3	1	3	4	2
Ruošti nuostatas Kovencijai dėl farmakopėjos rengimo	1	0	5	4	3
Receptinių ir nereceptinių vaistų klasifikavimas	2	1	5	2	3

Šaltinis: sudaryta autoriaus, remiantis apklausos duomenimis.

Su farmacinės veiklos licencijų kontrolės funkcijos perdavimu organizacijoms, pagal 7 lentelės duomenis, visiškai nesutiko 4 respondentai ir nesutiko 3 respondentai. Tyrimo dalyviai beveik taip pat vertino juridinių asmenų pasirengimo vykdyti farmacinę veiklą vertinimo funkcijos perdavimą. Skiriasi tuo, kad 1 respondentas sutinka su šiuo teiginiu ir 1 respondentu mažiau – nesutinka su šiuo teiginiu. 4 respondentai visiškai nepritarė, jog organizacijos turėtų funkciją išduoti vaistininko praktikos licenciją ir valdyti farmakotechniko teisę verstis farmakotechniko praktika ir 5 respondentai visiškai nepritarė leidimui organizacijoms panaikinti, sustabdyti vaistininko licencijos galiojimą. 2 respondentai vertino tai priešingai ir visiškai su tuo sutiko. Respondentai palankiau vertino farmacijos specialistų spaudų numerių valdymo perdavimą organizacijoms – 4 respondentai sutiko ir 2 respondentai visiškai sutiko. 3 respondentai visiškai sutiko, 4 respondentai sutiko ir 1 respondentas visiškai nesutiko dėl funkcijos ruošti nuostatas Kovencijai dėl farmakopėjos rengimo. 5 respondentai nei sutiko, nei nesutiko. Panašiai, tačiau labiau į neigiamą pusę, vertino receptinių ir nereceptinių vaistų klasifikavimą – 2 visiškai nesutiko, 1 nesutiko, 2 sutiko ir 3 visiškai sutiko. Kiekvieną funkciją apie trečdalis respondentų vertino neutraliai (nei sutiko, nei nesutiko). Atlikus skaičiavimus pagal Likerto skalę, kiekvienos funkcijos perdavimui Lietuvos farmacijos visuomeninėms organizacijoms vertinimas yra toks, kad respondentai: nesutinka su farmacinės veiklos licencijų kontrolės vykdymu (BKV = 2,4); nesutinka su juridinių asmenų pasirengimo vykdyti farmacinę veiklą vertinimu (BKV = 2,6); nesutinka su vaistininko praktikos licencijos išdavimu (BKV = 2,6); nesutinka su vaistininko licencijos galiojimo panaikinimu, sustabdymu (BKV = 2,4); nesutinka su farmakotechniko teisės verstis farmakotechniko praktika valdymu (BKV = 2,7); neutraliai vertina farmacijos specialistų spaudų numerių valdymo funkcijos perdavimą (BKV = 3,1); neutraliai vertina ruošimą nuostatų Kovencijai dėl farmakopėjos rengimo (BKV = 3,6); ir neutraliai vertina receptinių ir nereceptinių vaistų klasifikavimo funkcijos perdavimą organizacijoms (BKV = 3,2). Pagal šiuos rezultatus galima spręsti, kad tyrimo dalyviai, priklausantys farmacijos visuomeninėms organizacijoms, nepalankiai žiūri į išvardintų funkcijų perdavimą organizacijoms. Tyrimo dalyviai nėra priešiški tik farmacijos specialistų spaudų numerių valdymo, receptinių ir nereceptinių vaistų klasifikavimo ir nuostatų ruošimo Konvecijai dėl farmakopėjos rengimo funkcijų perdavimui organizacijoms.

Tyrimo dalyviai taip pat turėjo galimybę įrašyti, jų nuomone, kokias kitas funkcijas organizacijos galėtų perimti. Klausime pateikti 2 atsakymai:

- 1) „Švietėjiškas ne tik farmacininkams“

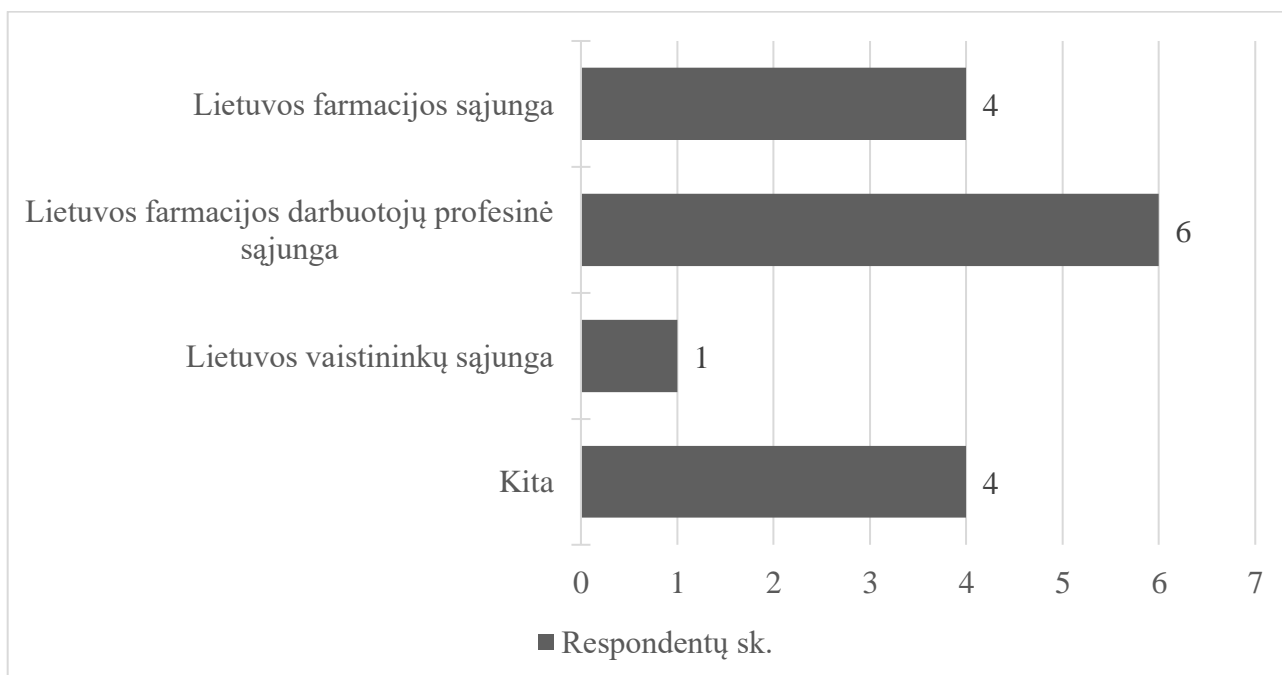
2) „Negalėtų. Užtenka konferencijų rengimo. Šiuo metu darbuotojus palaiko tik Vaistinių darbuotojų sąjunga, eilę metų kitos sąjungos neaktyvios, tarsi „užšalusios“.“

Respondentas, pateikęs pirmą atsakymą, mano, jog farmacijos visuomeninės organizacijos mokymus ir švietimą suteikti galėtų ne tik farmacijos specialistams. Respondentas, pateikęs antrą atsakymą, mano, kad farmacijos visuomeninėms organizacijoms nereikia jokių papildomų funkcijų ir užtenka mokymų ir konferencijų rengimo. Iš 3 vertinamų organizacijų, tik Lietuvos farmacijos sąjunga turėjo neutralų respondentų įvertinimą. Kadangi, Vaistinių darbuotojų profesinė sąjunga tyrime nebuvo vertinama, palyginti organizacijas ir patvirtinti respondento teiginį yra netikslinga.

Paskutinis klausimas, skirtas respondentams, priklausantiems organizacijoms, siekė išsiaiškinti, kuri organizacija, respondentų nuomone, galėtų perimti daugiau funkcijų ir galimai įgyti savivaldą. Respondentai turėjo galimybę pasirinkti daugiau negu vieną atsakymą bei pasirinkti „Kita“ ir įrašyti kitą nepateiktą farmacijos visuomeninę organizaciją.

6 paveikslas

Farmacijos visuomeninių organizacijų tinkamumas perimti daugiau funkcijų, farmacijos specialistų nuomone, respondentų sk.

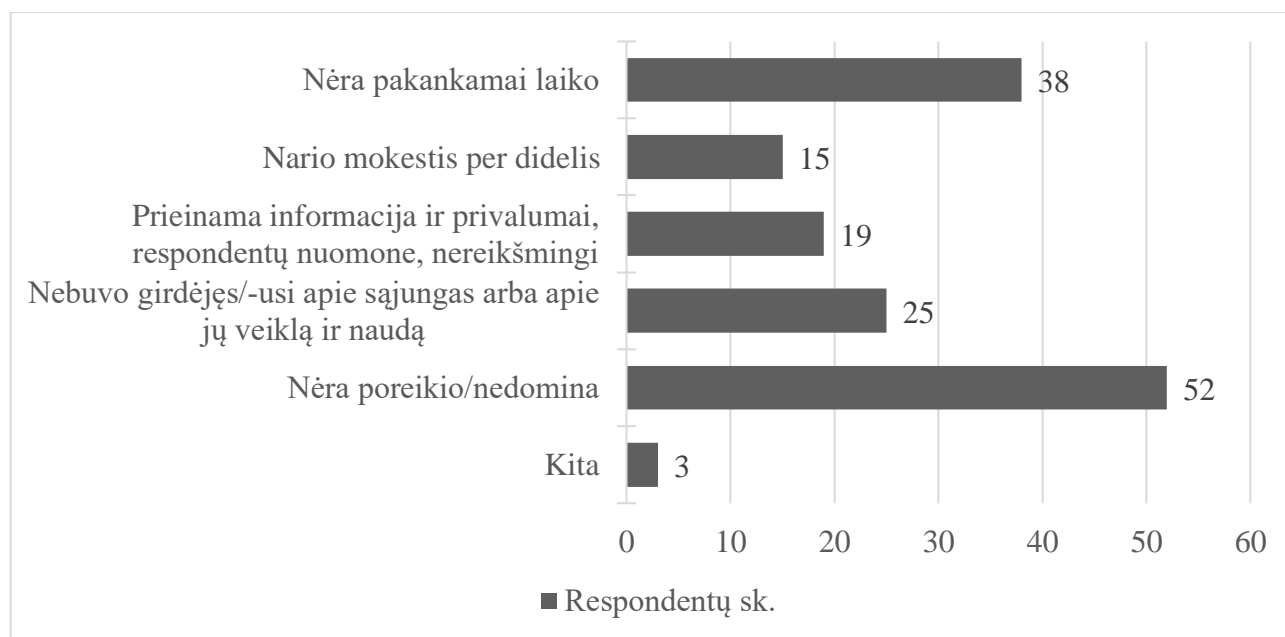
Šaltinis: sudaryta autoriaus, remiantis apklausos duomenimis.

Daugiausiai respondentų (6 atsakiusieji) manė, kad tinkamiausia organizacija perimti daugiau funkcijų ir galimai įgyti savivaldą yra Lietuvos farmacijos darbuotojų profesinė sąjunga. Lietuvos vaistininkų sąjunga yra mažiausiai tinkama perimti daugiau funkcijų, respondentų nuomone (1 atsakiusysis). 4 respondentai, kaip tinkamą organizaciją, nurodė Lietuvos farmacijos sąjungą ir 4 respondentai pasirinko „Kita“. 2 respondentai įrašė „Vaistininkų rūmai“. Vaistininkų rūmai buvo 2003 metais rengiamas projektas, kurio tikslas suteikti vaistininkų profesijai savivaldą, tačiau projektas nebuvo įgyvendintas. TŪB „Vaistininkų rūmai“, įkurta 2002 metais, išregistruota savininko sprendimu 2014 metais. (49) 1 respondentas nurodė Vaistinių darbuotojų profesinę sąjungą ir 1 respondentas manė, jog nei viena organizacija nėra tinkama perimti daugiau funkcijų. Lietuvos farmacijos darbuotojų profesinė sąjunga, tyrimo dalyvių nuomone, yra tinkamiausia perimti daugiau funkcijų ir galimai įgyti savivaldą, tačiau, atsižvelgiant į 4 lentelės duomenis, Lietuvos farmacijos darbuotojų profesinė sąjunga nebuvo palankiai vertinama tyrimo dalyvių, todėl nėra aišku ar organizacija tikrai yra tinkama pretenduoti į savivaldą.

Toliau pateikiami klausimai skirti tyrimo dalyviams, kurie nepriklauso farmacijos visuomeninėms organizacijoms. Į šią klausimyno dalį atsakė 117 respondentų. Su pirmu klausimu siekiama išsiaiškinti priežastis, kodėl farmacijos specialistai nesijungia į farmacijos visuomenines organizacijas.

7 paveiklas

Priežastys, kodėl farmacijos specialistai nesijungia į organizacijas, respondentų sk.

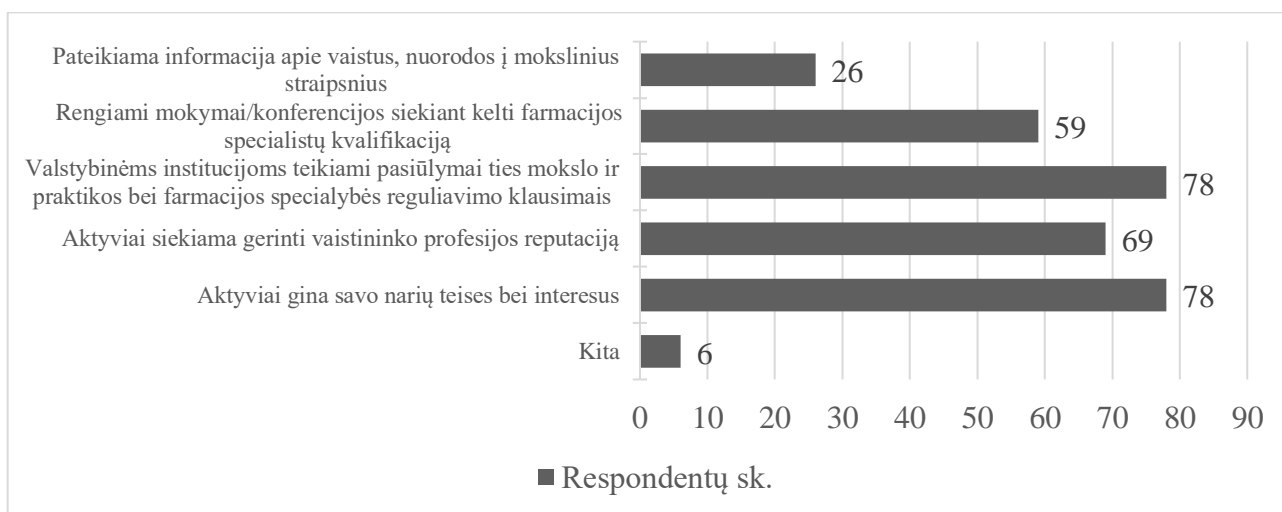
Šaltinis: sudaryta autoriaus, remiantis apklausos duomenimis.

Beveik pusė (44,4 proc.) farmacijos specialistų, atlikusių apklausą, nurodė, kad į farmacijos visuomenines organizacijas nesijungia, nes nėra poreikio arba tiesiog nedomina. Trečdalis (32,5 proc.) respondentų neturi pakankamai laiko. 19 atsakiusiųjų (16,2 proc.) mano, jog organizacijų suteikiama informacija ir privalumai yra nereikšmingi, o 25 atsakiusieji (21,4 proc.) visai nebuvo girdėję apie organizacijas ir jų privalumus. Tik 15 respondentų (12,8 proc.) nario mokestis atrodo per didelis. Papildomi variantai, įrašyti prie pasirinkimo „Kita“, yra: „Neaišku kur kreiptis, trūksta informacijos“; „Sunku pasitikėti tokių organizacijų vadovais ir atstovais“; ir „O tikslas jungtis?“. Pirmą įrašytą atsakymą iš dalies galima priskirti prie tų respondentų, kurie nebuvo girdėję apie sąjungas, nes tai susiję su informacijos trūkumu. Antrą atsakymą taip pat iš dalies galima priskirti prie tų pačių respondentų, kurie nebuvo girdėję apie organizacijas, nes esant pasitikėjimo trūkumui, dažniausiai trūksta informacijos apie tuos asmenis, kuriais norima pasitikėti. Turint pakankamai informacijos dažniausiai tampa aišku – arba galima pasitikėti, arba ne. Trečias atsakymas lengvai priskiriamas prie „Nėra poreikio/nedomina“, kas ir yra pagrindinė priežastis, kuri neleidžia organizacijoms įgyti daugiau narių. Mažiausiai problemų kelia finansiniai įsipareigojimai. Rezultatai pateikti 7 paveiksle ir respondentai turėjo galimybę pasirinkti daugiau nei vieną atsakymą.

Kadangi šį klausimą atliekantys farmacijos specialistai nesijungia į farmacijos visuomenines organizacijas, galima manyti, jog jie nežino kokią veiklą atlieka minėtos organizacijos. Respondentams buvo pateikta keletas dažniausiai organizacijų atliekamų veiklų ir respondentams reikėjo pažymėti tas veiklas, kurias, jų nuomonė, organizacijos atlieka.

8 paveiklas

Farmacijos specialistų nuomone, organizacijų atliekama veikla, respondentų sk.

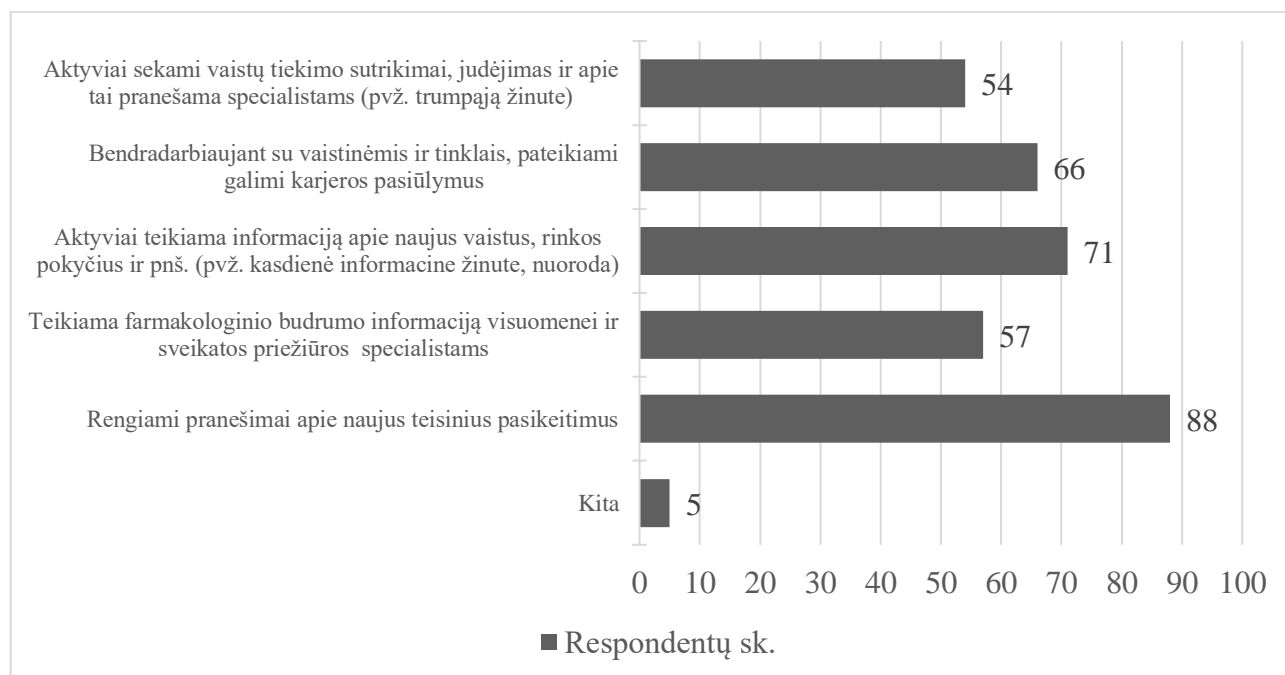
Šaltinis: sudaryta autoriaus, remiantis apklausos duomenimis.

8 paveikslo duomenimis, daugiau negu pusė, 78 atsakiusieji (66,7 proc.), mano, kad organizacijos valstybinėms institucijoms teikia pasiūlymus farmacijos specialybės reguliavimo klausimams spręsti ir taip pat aktyviai gina savo narių teises bei interesus. 69 respondentų (59 proc.) nuomone, organizacijos aktyviai stengiasi gerinti vaistininko profesijos reputaciją. Šia veikla užsiima tik kelios farmacijos visuomeninės organizacijos Lietuvoje. Pusė, 59 atsakiusieji (50,4 proc.), pažymėjo, kad organizacijos užsiima mokymų/konferencijų rengimu siekiant kelti farmacijos specialistų kvalifikaciją. Mažiausiai pasirinkta veikla – informacijos apie vaistus, nuorodų į mokslinius straipsnius pateikimas. Apžvelgus individualias anketas, 19 respondentų pasirinko visus 5 variantus (16,2 proc.) ir 13 respondentų pasirinko visus variantus išskyrus pirmąjį (11,1 proc.). 6 asmenys pasirinko variantą „Kita“, 4 iš jų įrašė, jog nežino kokia veikla užsiima organizacijos, 1 asmuo nieko neįrašė ir 1 asmuo mano, jog organizacijos atstovauja verslus, todėl negina narių teisių, nekovoja dėl geresnių darbo sąlygų farmacijos specialistams.

Toliau pateiktas klausimas, kuriuo norima nustatyti, kokie privalumai paskatintų farmacijos specialistus jungtis į farmacijos visuomenines organizacijas. Respondentai turėjo galimybę pasirinkti daugiau negu vieną atsakymą bei įrašyti papildomą privalumą prie varianto „Kita“.

9 paveikslas

Privalumai, kurie paskatintų farmacijos specialistus jungtis į organizacijas, respondentų sk.

Šaltinis: sudaryta autoriaus, remiantis apklausos duomenimis.

9 paveikslo duomenimis, 3 ketvirtadaliai, 88 atsakiusiųjų (75,2 proc.), norėtų, kad farmacijos visuomeninės organizacijos rengtų pranešimus apie naujus teisinius pasikeitimus ir organizacijos nariai būtų apie tai informuojami arba informacija būtų lengvai ir greitai prieinama. Daugiau nei pusę respondentų jungtis į organizacijas paskatintų aktyviai (pavyzdžiui, kasdiene informacine žinute) pateikiama informacija apie naujus vaistus, rinkos pokyčius ir pateikiami galimi karjeros pasiūlymai (71 atsakiusysis, 60,7 proc., ir 66 atsakiusieji, 56,4 proc., atitinkamai). Beveik pusei respondentų taip pat svarbus aktyvus informavimas apie vaistų tiekimo sutrikimus, judėjimą ir farmakologinio budrumo informacijos pateikimas sveikatos priežiūros specialistams. 5 respondentai pasirinko variantą „Kita“. Iš jų, 1 asmuo nurodė, jog norėtų, kad organizacijos gintų vaistininų interesus, padėtų kelti atlyginimus ir vienytų farmacijos specialistus ir, kaip respondentas įvardijo, sudarytų „normalią profsąjungą“. Kadangi organizacijos nurodo, kad tokia veikla užsiima, galima spręsti, jog respondentas mano, kad tai tik „tušti žodžiai“ ir organizacijos neįvykdo savo priimtų įsipareigojimų. Kitas asmuo pateikė klausimą „Ar dėl privalumų jungiamasi į organizacijas?“ taip pat nurodydamas, kad jį paskatintų priklausymas organizacijai be finansinių įsipareigojimų. Tačiau, farmacijos visuomeninės organizacijos, kurioms nesuteikta savivalda, negauna jokio papildomo finansavimo ir toks privalumas apribotų didžiąją organizacijų veiklos dalį. 1 asmuo norėtų būti įsitikinęs, kad priklausymas organizacijai bus naudingas, 1 asmuo neįrašė nieko ir 1 asmuo pateikė: „Atriboti laisvą farmakotechnikų darbą“. Lyginant su identišku klausimu, pateiktu farmacijos specialistams, kurie priklausė farmacijos visuomeninėms organizacijoms, ir 3 paveikslo duomenimis, svarbiausias papildomas privalumas yra tas pats, tiek priklausantiems tiek nepriklausantiems organizacijoms farmacijos specialistams – pranešimų apie naujus teisinius pasikeitimus rengimas. Tačiau, aktyvus informacijos apie naujus vaistus, rinkos pokyčius teikimas yra svarbesnis farmacijos specialistams, kurie nepriklauso organizacijoms (60,7 proc.), negu farmacijos specialistams, kurie priklauso organizacijoms (30,8 proc.).

Taip pat farmacijos specialistams, kurie nepriklauso organizacijoms, pateikti identiški klausimai kaip farmacijos specialistams, kurie priklauso organizacijoms – siekta nustatyti, ar respondentų nuomone, farmacinės organizacijos turėtų perimti daugiau funkcijų ar jų turi pakankamai.

8 lentelė

Farmacijos visuomeninių organizacijų atsakomybės įvertinimas pagal farmacijos specialistus, nepriklausančius organizacijoms, procentais

Farmacijos specialistų nuomonė	Taip	Ne	Nežino
Lietuvos farmacinės veiklos organizacijos:			
Turi pakankamai funkcijų	3,4%	39,3%	57,3%
Turėtų perimti daugiau funkcijų	59,8%	3,4%	36,8%
Yra pasiruošusios perimti daugiau funkcijų	6,8%	28,2%	65%

Šaltinis: sudaryta autoriaus, remiantis apklausos duomenimis.

Remiantis 8 lentele, 3,4 proc. (4 atsakiusių) nuomone, Lietuvos farmacijos visuomeninės organizacijos turi pakankamai funkcijų ir tiek pat respondentų mano, kad organizacijos neturėtų perimti daugiau funkcijų. Pagal 39,3 proc. respondentų, farmacijos visuomeninės organizacijos neturi pakankamai funkcijų ir beveik 2 trečdaliai respondentų nežino. 59,8 proc. (70 atsakiusių) mano, kad organizacijos turėtų perimti daugiau funkcijų ir tai yra 20,5 proc. daugiau negu į pirmą klausimą atsakiusių „Ne“. Tai reiškia, kad dalis respondentų (20,5 proc.) nežino ar organizacijos turi pakankamai funkcijų, tačiau mano, jog organizacijų jų turėtų perimti daugiau. Likusi dalis, 36,8 proc., kuri nežino ar organizacijos turi pakankamai funkcijų, taip pat nežino ar organizacijos turėtų perimti jų daugiau. Didžioji dauguma, 65 proc. (76 atsakiusieji), nežino ar organizacijos yra pasiruošusios perimti daugiau funkcijų, 6,8 proc. (8 atsakiusieji) mano jog jos yra pasiruošusios ir 28,2 proc. (33 atsakiusieji) galvoja, kad organizacijos nėra pasiruošusios perimti daugiau funkcijų. 8 lentelę lyginant su 6 lentele, rezultatai yra panašūs. Tiek farmacijos specialistų, kurie priklauso organizacijoms (61,5 proc.), tiek farmacijos specialistų, kurie nepriklauso organizacijoms (59,8 proc.), nuomone, farmacijos visuomeninės organizacijos turėtų perimti daugiau funkcijų. Tačiau farmacijos specialistai, kurie priklauso organizacijoms (69,2 proc.), yra labiau įsitikinę, kad organizacijos neturi pakankamai funkcijų, lyginant su specialistais, nepriklausančiais organizacijoms (39,3 proc.). Vertinant procentaliai, apie trečdalis abiejų grupių farmacijos specialistų mano, kad farmacijos visuomeninės organizacijos nėra pasiruošusios perimti daugiau funkcijų, tačiau 38,5 proc. specialistų, priklausančių organizacijoms, mano priešingai. Tuo tarpu, iš kitos grupės, asmenų, manančių priešingai, yra tik 6,8

proc. Likusieji nežino arba neturi nuomonės. Taigi, farmacijos specialistų nuomone, Lietuvos farmacinės organizacijos funkcijų turėtų perimti daugiau, tačiau nėra aišku, ar tam yra pasiruošusios.

Sekantis klausimas taip pat pateiktas abiejoms grupėms ir yra identiškas. Klausiamo, ar farmacijos specialistai pritaria pateiktų funkcijų perdavimui farmacijos visuomeninėms organizacijoms.

9 lentelė

Funkcijų, kurios galėtų būti perduotos organizacijoms, vertinimas pagal farmacijos specialistus, nepriklausančius organizacijoms, respondentų sk.

Likerto skalės taškai	Visiškai nesutinku	Nesutinku	Nei sutinku, nei nesutinku	Sutinku	Visiškai sutinku
Funkcijos					
Vykdyti farmacinės veiklos licencijų kontrolę	16	39	32	21	9
Vertinti juridinių asmenų pasirengimą vykdyti farmacinę veiklą	20	34	32	22	9
Išduoti vaistininko praktikos licenciją	22	40	26	21	8
Panaikinti, sustabdyti vaistininko licencijos galiojimą	26	44	24	15	8
Valdyti farmakotekniko teise verstis farmakotekniko praktika	15	33	31	28	10
Valdyti farmacijos specialistų spaudų numerius	18	30	34	27	8
Ruošti nuostatas Kovencijai dėl farmakopėjos rengimo	8	10	39	41	19
Receptinių ir nereceptinių vaistų klasifikavimas	20	20	41	23	13

Šaltinis: sudaryta autoriaus, remiantis apklausos duomenimis.

Daugiausiai farmacijos specialistų (39 atsakiusieji) farmacinės veiklos licencijų kontrolės funkcijos perdavimui nesutiko ir 16 visiškai nesutiko. Priešingai vertino 30 farmacijos specialistų ir iš jų 9 visiškai sutiko. 32 respondentai vertino neutraliai. Beveik puse, 54 apklaustieji (46,1 proc.), juridinių asmenų pasirengimą vykdyti farmacinę veiklą vertinimo funkciją vertino neigiamai: 20 respondentų visiškai nesutiko, 34 respondentai nesutiko. 31 (26,5 proc.) respondentas vertino priešingai ir 32 respondentas vertino neutraliai. Su funkcijos išduoti vaistininko praktikos licenciją perdavimu nesutiko 62 atsakiusieji, iš kurių 22 – visiškai tam nepritarė. Priešingą nuomonę turėjo 29 respondentai, iš kurių 8 respondentai pateikė visišką pritarimą. Beveik dviejų trečdalių (58,8 proc.) respondentų neigiamą požiūrį susilaukė sekanti pateikta funkcija – vaistininko licencijos galiojimo panaikinimas, sustabdymas. 26 respondentai visiškai nesutiko, 44 respondentai nesutiko ir 15 respondentų sutikų, 8 respondentai visiškai sutiko. Farmakotechniko teisės verstis farmakotechniko praktika valdymo perdavimui visiškai pritarė 10 farmacijos specialistų, 28 – sutiko, 31 respondentas nurodė, kad nei sutinka, nei nesutinka. Tačiau, 33 respondentai su tuo nesutiko ir 15 respondentų visiškai tam nepritarė. Farmacijos specialistai taip pat labiau nepritarė (30 respondentų nesutiko, 18 – visiškai nesutiko) farmacijos specialistų spaudų numerių valdymo perdavimui organizacijoms, tuo tarpu 27 atsakiusieji sutiko ir 8 visiškai sutiko. Daugiau negu puse respondentų (51,3 proc.) pritarė (iš kurių 19 visiškai sutiko ir 41 – sutiko), kad farmacijos visuomeninės organizacijos gali ruošti nuostatas Konvencijai dėl farmakopėjos rengimo. 39 respondentai nei sutiko, nei nesutiko ir 18 respondentų vertino neigiamai. Dėl receptinių ir nereceptinių vaistų klasifikavimo, dauguma (41 atsakiusysis, 35 proc.) respondentų nei sutiko, nei nesutiko, tačiau daugiau respondentų (40 atsakiusiųjų) labiau vertino neigiamai, negu teigiamai (36 atsakiusieji). Rezultatai pateikti 9 lentelėje. Atlikus skaičiavimus pagal Likerto skalę ir palyginus su 7 lentelės, kurioje pateiktas farmacijos specialistų, priklausančių organizacijoms, tokių pačių funkcijų vertinimas, duomenimis farmacijos specialistų nuomonė į aptartų funkcijų perdavimą yra (farmacijos specialistai, priklausantys organizacijom – 1 grupė; farmacijos specialistai, nepriklausantys organizacijoms – 2 grupė): farmacinės veiklos licencijų kontrolės vykdymą 1 grupė vertina labiau neigiamai (BKV = 2,4), negu 2 grupė (BKV = 2,7); į juridinių asmenų pasirengimą vykdyti farmacinę veiklą vertinimo funkciją požiūris tarp abiejų grupių yra panašus – 1 grupės šiek tiek labiau neigiamas (BKV = 2,6), negu 2 grupės (BKV = 2,7); vaistininko praktikos licencijos išdavimo funkciją abi grupės vertino vienodai, labiau į neigiamą pusę (BKV = 2,6); taip pat vienodą, labiau neigiamą (BKV = 2,4), požiūrį turėjo į vaistininko licencijos galiojimo panaikinimą, sustabdymą; farmakotechniko teisės verstis farmakotechniko praktika valdymo perdavimui labiau nepritarė 1 grupė (BKV = 2,7), 2 grupė laikėsi

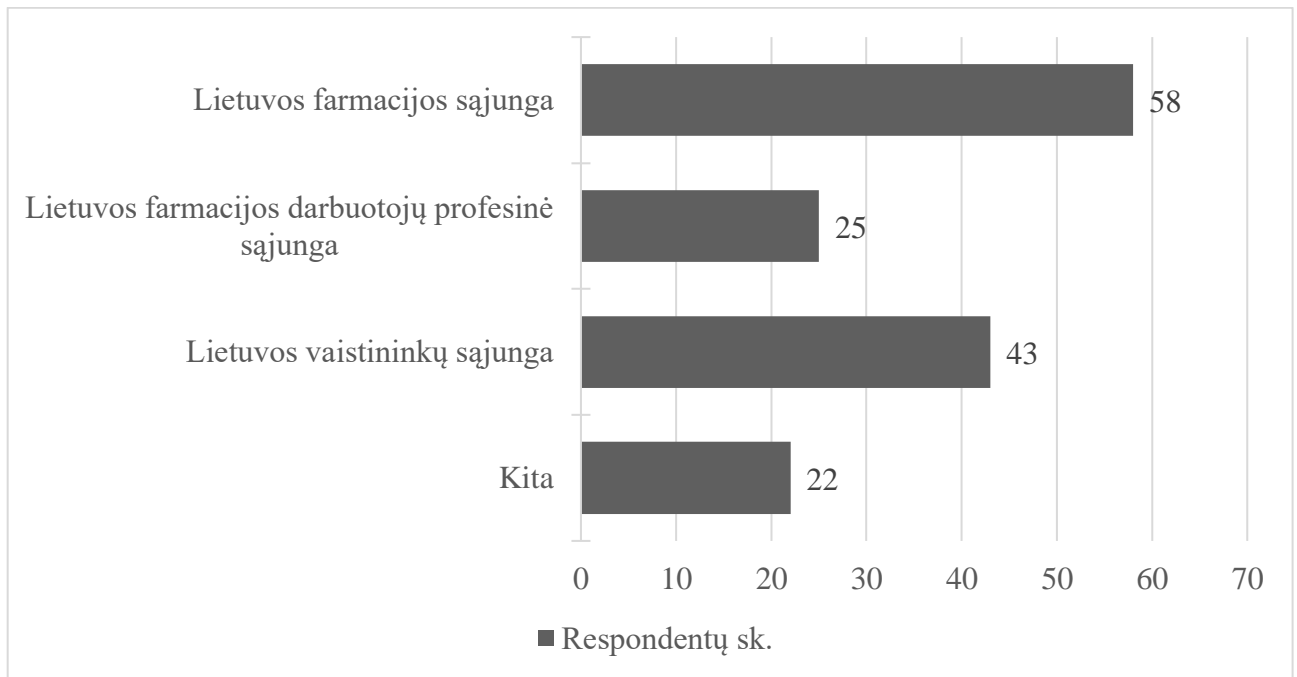
arčiau neutralios pozicijos (BKV = 2,9); vertinant farmacijos specialistų spaudų numerių valdymą, 1 grupė peržengė į truputi teigiamą pusę, tačiau vertino labiau neutraliai (BKV = 3,1), o 2 grupė vertino labiau neigiamai (BKV = 2,8); labiausiai teigiamą požiūrį farmacijos specialistai palaikė ties nuostata Konvencijai dėl farmakopėjos rengimo ruošimo perdavimo organizacijoms, 1 grupė turėjo labiau teigiamą (BKV = 3,6) požiūrį negu 2 grupė (BKV = 3,4); abi grupės beveik neutraliai vertino receptinių ir nereceptinių vaistų klasifikavimo funkcijos perdavimą organizacijoms, tačiau 1 grupė labiau linko į teigiamą (BKV = 3,2) pusę, o 2 grupė – į neigiamą (BKV = 2,9). Tiek farmacijos specialistai, priklausantys organizacijoms, tiek farmacijos specialistai, nepriklausantys organizacijoms, minėtų funkcijų perdavimą organizacijoms vertino labai panašiai. Nuomonės išsiskyrė ties 2 funkcijomis, tačiau nežymiai ir laikėsi ties neutralia pozicija. Daugiausiai palaikymo susilaukė nuostata Konvencijai dėl farmakopėjos rengimo ruošimo funkcijos perdavimas farmacijos visuomeninėms organizacijoms. Farmacijos specialistai priešingai vertino ir labiausiai nepritarė, jog organizacijos turėtų teisę panaikinti ar sustabdyti vaistininko licencijos galiojimą.

Respondentams suteikta galimybė įrašyti, kokias, jų nuomone, kitas funkcijas galėtų perimti farmacijos visuomeninės organizacijos. Pateikti 25 atsakymai. 13 respondentų įrašė, kad nežino, kokias kitas funkcijas būtų galima perduoti organizacijoms. 4 respondentai nurodė, jog norėtų, kad organizacijos turėtų galimybę gerinti darbo sąlygas, specifiškai dėl darbo laiko, atostogų ir vaistininko teisių, kompetencijų (galimai – pareigybių) nustatymo. 1 respondentas pateikė nuomonę, kad reikėtų mažinti VVKT apkrovą ir organizacijos turėtų prisiimti licencijų pratęsimo funkciją, tikrinant vaistininkų kvalifikacijos kėlimo kursų metu surinktą valandų kiekį. Respondento nuomone, tai yra mechaninis darbas, kuris užima daug laiko ir VVKT tą laiką galėtų investuoti į svarbesnius dalykus. Kitas respondentas turėjo priešingą nuomonę ir pateikė atsakymą, jog VVKT darbą reikėtų palikti jiems, o organizacijos turėtų ginti farmacininkų interesus. Sekantis pateiktas atsakymas – „Ruošiamų teisės aktų vertinimas. Galimybė teikti pasiūlymus dėl ruošiamų ar jau galiojančių teisės aktų“. Kitas respondentas norėtų, kad organizacijos iniciuotų naujų funkcijų vaistinėse ir gydymo įstaigose įsteigimą. Taip pat dar pateikti 3 atsakymai, tačiau neatsakyta į klausimą.

Paskutinis klausimas prašė farmacijos specialistų, nepriklausančių organizacijoms, nurodyti, kurios organizacijos galėtų perimti papildomas funkcijas. Respondentai turėjo galimybę pasirinkti daugiau negu vieną variantą bei pateikti „Kita“ organizaciją.

10 paveiklas

Farmacijos visuomeninių organizacijų tinkamumas perimti daugiau funkcijų, farmacijos specialistų, nepriklausančių organizacijoms, nuomone, respondentų sk.

Šaltinis: sudaryta autoriaus, remiantis apklausos duomenimis.

Pagal 10 paveikslo duomenis, daugiausiai respondentų (58 atsakiusieji) pasirinko Lietuvos farmacijos sąjungą, kaip labiausiai tinkamą organizaciją perimti daugiau funkcijų ir galimai įgyti savivaldą. 43 respondantai mano, kad Lietuvos vaistininkų sąjungai taip pat galima suteikti daugiau funkcijų. Pagal farmacijos specialistus, nepriklausančius organizacijoms, Lietuvos farmacijos darbuotojų profesinė sąjunga yra mažiausiai tinkama organizacija, kuriai galima suteikti papildomas funkcijas. Atsižvelgiant į 6 paveikslo duomenis, farmacijos specialistai, priklausantys organizacijoms, mano priešingai ir Lietuvos darbuotojų profesinę sąjungą laiko kaip labiausiai tinkamą, o Lietuvos vaistininkų sąjungą – kaip mažiausiai tinkamą. Iš 22 respondentų, pasirinkusių „Kita“, 10 respondentų nežino, 6 respondantai mano, jog nei viena organizacija nėra tinkama įgyti daugiau atsakomybės dėl specifinių, respondentų nurodytų, priežasčių: nes organizacijos dirba vaistinių tinklams; nes nesugebės atlikti paskirtas funkcijas; nes nėra pajėgios. 3 respondantai nurodė Vaistinių darbuotojų profesinę sąjungą. 2 respondantai mano, kad turi būti įsteigta nauja organizacija, iš kurių vienas nurodė Vaistininkų rūmus. Ir 1 asmuo nurodė Sveikatos Apsaugos Ministeriją.

4. REZULTATŲ APTARIMAS

Tyrimo metu siekta įvertinti Lietuvos vaistininkų ir farmakoteknikų, dalyvavusių apklausoje, požiūrį į Lietuvos farmacijos visuomenines organizacijas, polinkį į dalyvavimą organizacijų rengiamą veiklą; nustatyti priežastis, dėl kurių farmacijos specialistai dalyvauja arba nedalyvauja organizacijų rengiamoje veikloje ir dėl kurių farmacijos specialistai linkę arba nelinkę jungtis į farmacijos visuomenines organizacijas. Taip pat išsiaiškinti farmacijos specialistų organizacijų savivaldos suvokimo pradinį lygmenį bei išsiaiškinti ar, farmacijos specialistų nuomone, farmacijos visuomeninėms organizacijoms turėtų būti suteikta viešojo administravimo funkcijų. Tyrime dalyvavo 130 farmacijos specialistų, tai yra mažiau, nei apskaičiuota numatyta tyrimo imtis. Tyrimo anketa platinama įvairiose platformose pakartotinai pasidalinus anketa kelis kartus. Į tai atsižvelgus, galima teigti, jog Lietuvoje farmacijos specialistai nėra linkę dalyvauti tyrimuose, tiesiogiai susijusiuose su jų profesija arba tyrimo tema jų nedomino ir ši grupė nėra socialiai aktyvi. Kita respondentų trūkumo priežastis yra susijusi su kai kurių vaistinių tinklų mažu interesuotumu į tyrimo temą, nes, bandant su jais susisiekti, negauta jokio atsakymo ir vienas tinklas nurodė, jog tyrimus jų vaistinių tinkle leidžia atlikti tik vaistinių tinklo darbuotojams. Atsižvelgiant į savireguliacinių organizacijų sampratą, savireguliacinė organizacija yra labiau pajėgi kontroliuoti atstovaujama industriją ir dėl to, iš dalies, galima suvokti kodėl vaistinių tinklai galimai yra nesuinteresuoti į tyrimo temą. (6)

Tyrimo metu paaiškėjo, jog dauguma farmacijos specialistų (69,2 proc.) nežino arba nėra įsitikinę ką reiškia sąvoka „savivalda“. Tyrimo anketoje aprašytas trumpas organizacijų savivaldos apibūdinimas, todėl, darant prielaidą jog visi tyrimo dalyviai į tai atsižvelgė, galima teigti jog Lietuvoje nėra pakankamai diskutuojama apie farmacijos profesijos savireguliaciją. Panašūs rezultatai pastebėti atliktame tyrime Ukrainoje apie farmacijos specialistų požiūrį į farmacinės veiklos savireguliaciją. Minėto tyrimo metu Ukrainoje, respondentų prašyta atsakyti ar jie žino pagrindinius savireguliacijos principus ir 83,2 proc. nurodė jog nežino arba nėra įsitikinę. (50)

Pagal tyrimo rezultatus, 90 proc. farmacijos specialistų nepriklauso jokiai farmacijos visuomeninei organizacijai. Tai nurodo jog Lietuvoje farmacijos specialistai nėra linkę jungtis į farmacijos visuomenines organizacijas. Ukrainoje atlikto tyrimo metu paaiškėjo, jog Ukrainoje taip pat farmacijos specialistai nėra linkę jungtis į farmacijos visuomenines organizacijas – 88,2 proc. apklaustųjų nepriklausė jokiai organizacijai. (50) Pagal 7 paveikslo duomenis (žiūrėti 3 skyrių), farmacijos specialistų (apie 44 proc.) organizacijos tiesiog nedomina arba nemato poreikio į jas jungtis. Atsižvelgiant į 1 skyrių, organizacijos suteikia pakankamai naudingų privalumų (dėl ko

poreikis turėtų būti aukštesnis), todėl galima priimti kelias išvadas: organizacijos tik skelbiasi atliekančios nurodytą veiklą, tačiau jos nevykdo; farmacijos specialistai Lietuvoje yra pakankamai gabūs, todėl poreikis tampa mažesnis; ir/arba farmacijos specialistai yra girdėję ir iš dalies suvokia, tačiau tiksliai nežino kokią naudą suteikia farmacijos visuomeninės organizacijos. Apie 21 proc. farmacijos specialistų nurodė jog iš tiesų nebuvo girdėję apie farmacijos visuomenines organizacijas, jų veiklą ir naudą. Tai nėra pakankamai didelis skaičius, kad būtų galima teigti, jog organizacijos nesistengia vienyti farmacijos profesijos. Taip pat verta atkreipti dėmesį į tai, kad iš 10 proc. farmacijos specialistų, kurie priklauso organizacijoms, puse aktyviai nedalyvauja organizacijų rengiamoje veikloje (žiūrėti 3 skyrių, 4 paveikslą). Tačiau taip gali būti dėl to, kad organizacijos suteikia ir kitus privalumus, kurie nereikalauja aktyvaus dalyvavimo.

Farmacijos specialistų, kurie nepriklauso farmacijos visuomeninėms organizacijoms, prašyta nurodyti, kokia, jų nuomone, veikla užsiima farmacijos visuomeninės organizacijos. Tokiu būdu siekta išsiaiškinti ar farmacijos specialistai turi bent paprastą suvokimą apie organizacijų veiklą. Visi pasirinkti atsakymai sudaryti iš veiklų, kurios atliekamos farmacijos visuomeninėse organizacijose, tačiau ne visos organizacijos visas jas atlieka. Apie 27,3 proc. respondentų pasirinko visus 5 arba visus, išskyrus pirmąjį, variantus (žiūrėti 8 paveikslą). Pirmasis variantas atmetamas dėl to, kad tai yra specifinė, rečiau atliekama veikla (mokymai ir seminarai į šį variantą neįtraukiami). Dėl to galima teigti, kad 27,3 proc. farmacijos specialistų maždaug suvokia kuo užsiima farmacijos visuomeninės organizacijos. Taip pat buvo pateiktas atsakymas, kad farmacijos visuomeninės organizacijos atstovauja verslus (galimai – vaistinių tinklus), o ne farmacijos specialistų interesus. Tai nurodo nepasitikėjimą visuomeninėmis iniciatyvomis. Pagal N. Černiauską, toks nepasitikėjimas, socialinės politikos patikėjimas valstybės institucijoms formuoja vaizdinį, kad socialinė politika yra valdžios sritis ir „bet kokia socialinė parama visuomenėje vis dar suprantama tik kaip tam tikra valdžios išmoka, o ne asmeninių pastangų ir visuomenės solidarumo sąveikos rezultatas.“ (51) Remiantis šia mintimi ir tyrimo rezultatais, galima teigti, kad Lietuvoje farmacijos specialistų akimis visi pokyčiai yra LR vyriausybės nuopelnai ir jiems sunku suvokti, kad, kartu, gali pasiekti kur kas daugiau.

Didžioji dalis farmacijos specialistų nežino ar Lietuvos farmacijos visuomeninės organizacijos turi pakankamai atliekamų funkcijų, tačiau, atsižvelgiant į tai, jog 7 respondentai iš 130 mano, kad organizacijoms funkcijų užtenka, galima teigti, kad farmacijos specialistų nuomone, organizacijos neturi pakankamai funkcijų. Taip pat farmacijos specialistai galvoja, kad organizacijoms turėtų būti suteikta daugiau funkcijų. Kadangi klausimai formuluoti taip, kad juos būtų lengva suprasti, būtų

tikslinga atsižvelgti į tai, kad respondentai galėjo nesuvokti apie kokias funkcijas kalbama, ypač paaikšėjus, kad didžioji dauguma nežino arba nėra įsitikinę, kas yra savivalda.

Paprašius respondentų įvertinti ar pateiktos funkcijos galėtų būtų perduotos farmacijos visuomeninėms organizacijoms, labiausiai teigiamai įvertinta nuostata Konvencijai dėl farmakopėjos rengimo ruošimo funkcija. Tokia funkcija išties galėtų būti perduota organizacijoms ir taip sumažintų apkrovą VVKT, tačiau tai nesuteiktų organizacijai galimybės reguliuoti ir kontroliuoti vaistinių tinklų veiklos. Tam reiktų tokios funkcijos kaip juridinių asmenų pasirengimo vykdyti farmacinę veiklą vertinimas. Išplėtojus šią funkciją, organizacijos galėtų atidžiau stebėti vaistinių tinklų sąmoningai daromus pažeidimus, kaip atitinkamos spalvos kainų etikečių spausdinimą mažesnės kainos nereceptiniams vaistams, taip atkreipiant kliento dėmesį. Tarkim, išsprendus pavyzdyje pateiktą bėdą, sumažės visuomenės požiūris į visuomenines vaistines kaip į kuo didesnio pelno siekiantį verslą ir tokiu būdu visuomenė vaistinę pradės labiau matyti kaip pagalbą suteikiančią sveikatingumo įstaigą. Tačiau, šios funkcijos perdavimą, farmacijos specialistai vertino labiau į neigiamą pusę. Vaistininko licencijos kontrolę taip pat įvertinta į neigiamą pusę. Atsižvelgiant į 1 skyrių, Karališkojoje farmacijos draugijoje, kuriai suteikta savivalda, tokia funkcija buvo panaikinta ir perduota GPhC, kuri panaši į Lietuvoje esančią VVKT. Remiantis tokia praktika, galima teigti, kad vaistininko licencijos kontrolė turi užsiimti valstybės įsteigta ir kontroliuojama įstaiga. Kitos pateiktos funkcijos glaudžiai susijusios su prieš tai aptarta funkcija ir visos įvertintos į neigiamą pusę. Kaip ir vienas respondentas, pateikęs savo atsakymą, rašė – „VVKT darbą reiktų palikti jiems, o organizacijos turėtų ginti farmacininkų interesus“. Tačiau, kito respondento nuomone, tokias funkcijas derėtų perduoti organizacijoms tam, kad VVKT atlaisvintą laiką galėtų investuoti į svarbesnius dalykus. Iš dalies, galima daryti prielaidą, kad respondentas kaip „svarbesnius dalykus“ turi omenyje vaistinių tinklų ir farmacijos pramonės įmonių kontrolę. Tačiau, remiantis kitų šalių praktika ir savireguliacinių organizacijų apibrėžimu, kontrolę tikslingiau suteikti organizacijoms, o „mechaniniui darbui“ atlikti įsteigti atskirą instituciją, šiuo atveju VVKT. Respondentai taip pat nurodė, kad norėtų, jog organizacijos turėtų galimybę gerinti darbo sąlygas, nustatyti vaistininko teises, kompetencijas (žiūrėti 9 lentelės aprašymą). Organizacijos tokia veikla užsiima netiesiogiai, todėl galima daryti prielaidą, jog respondentai norėtų, kad organizacijos galėtų tai daryti tiesiogiai. Taipogi pateiktas atsakymas dėl ruošiamų teisės aktų vertinimo ir galimybės teikti pasiūlymus dėl ruošiamų ar jau galiojančių teisės aktų. Organizacijos jau užsiima pasiūlymų teikimu atitinkamoms institucijoms tam tikrais teisiniais klausimais. Tačiau, ruošiamų teisės aktų vertinimas, į kurį būtų atsižvelgta ne tik kaip į rekomendaciją, būtų kita funkcija, kuri galėtų būti suteikta farmacijos visuomeninėms organizacijoms. Iš farmacijos specialistų,

priklausančių farmacijos visuomeninėms organizacijoms, grupės pateikti 2 ranka įrašyti atsakymai (žiūrėti 7 lentelės atsakymą). Respondentas, pateikęs pirmą atsakymą, mano, jog farmacijos visuomeninės organizacijos mokymus ir švietimą suteikti galėtų ne tik farmacijos specialistams. Kadangi nėra nurodyta kam daugiau, galima daryti prielaidą, jog turima omenyje visuomenė. Tai padaryti įmanoma įvedant atskirą mokestį farmacijos visuomeninėms organizacijoms nepriklausantiems asmenims arba suteikiant jiems atskirą statusą (kaip, pavyzdžiui, Karališkojoje farmacijos draugijoje asistentams ir mokiniams suteikiamas atskiras statusas). Ukrainoje atliktame tyrime, tiriamųjų klausta, kas turėtų priklausyti savireguliacinei farmacijos visuomeninei organizacijai ir atsakymo pasirinkimais pateikti tokie: tik farmacijos specialistai; visi farmacijos visuomeninės organizacijos darbuotojai ir nariai, nepriklausomai nuo išsilavinimo; ir „nežinau“. Daugiau negu pusė (64 proc.) tiriamųjų manė, kad, jei būtų savireguliacinė organizacija, jai turėtų priklausyti tik farmacijos specialistai. (50) Įtraukiant ne farmacijos specialistus į organizacijos bendrą veiklą, atsirastų pašalinė, nekvalifikuota, nuomonė ir įtaką organizacijos valdyme ir tokiai organizacijai būtų netikslinga suteikti viešojo administravimo funkcijų. Respondentas, pateikęs antrą atsakymą, mano, kad farmacijos visuomeninėms organizacijoms nereikia jokių papildomų funkcijų ir užtenka mokymų ir konferencijų rengimo. Jo nuomone, vienintelė organizacija, kuri atstovauja farmacijos specialistų interesus labiau nei kitos organizacijos yra Vaistinių darbuotojų profesinė sąjunga. Kitos organizacijos yra neaktyvios. Šį, respondento pateiktą, teiginį galima prilyginti su 3, 4 ir 5 lentelėje vertinamais teiginiais – „Aktyviai rūpinamasi farmacijos specialybės interesais“ ir „Nešališkai vertinami LR farmacinės veiklos įstatymų pokyčiai“. Svarbu atkreipti dėmesį į tai, kad labiausiai teigiamai įvertintos tik tos funkcijos, kurios neturi didelės tiesioginės įtakos farmacijos specialistui, kaip darbuotojui. Galima manyti, jog farmacijos specialistai mano, kad perdavus minėtas funkcijas organizacijoms, atsiras grėsmė jų licencijoms ir/arba sugriežtės reikalavimai kvalifikacijos kėlimui ir atsiras daugiau darbo bei atsakomybių.

Atsižvelgiant į 6 ir 10 paveikslus (žiūrėti 3 skyrių), farmacijos specialistai, kurie priklauso farmacijos visuomeninėms organizacijoms, mano, kad Lietuvos farmacijos darbuotojų profesinė sąjunga yra tinkamiausia organizacija, kuriai būtų galima suteikti viešojo administravimo funkcijų, savivaldą. Taip pat reikėtų nepamiršti, kad respondentai galėjo būti šališki ir pasirinkti tą organizaciją, kuriai priklauso. Remiantis 2 lentelės duomenimis ir individualiomis tyrimo anketomis 4 iš 6 respondentų, kurie pasirinko Lietuvos farmacijos darbuotojų profesinę sąjungą klausime, skirtame farmacijos specialistams, priklausantiems organizacijoms, taip pat priklausė Lietuvos farmacijos darbuotojų profesinei sąjungai. Pagal 3, 4 ir 5 lentelės duomenis, kuriose vertinama organizacijų

veikla, Lietuvos farmacijos sąjunga įvertinta labiausiai teigiamai, tuo tarpu Lietuvos farmacijos darbuotojų profesinė sąjunga ir Lietuvos vaistininkų sąjunga įvertinta vienodai (sprendžiant pagal BKV). Dėl šios priežasties ir dėl šališkumo rizikos, nėra tikslinga atsižvelgti į šiuos duomenis. Respondentai taip pat nurodė Vaistininkų rūmus. Vaistininkų rūmai buvo 2003 metais rengiamas projektas, kurio tikslas suteikti vaistininkų profesijai savireguliaciją, tačiau projektas nebuvo įgyvendintas. TŪB „Vaistininkų rūmai“, įkurta 2002 metais, išregistruota savininko sprendimu 2014 metais. (49) Farmacijos specialistai, kurie nepriklauso farmacijos visuomeninėms organizacijoms, kaip labiausiai tinkamą organizaciją savireguliacijai nurodė Lietuvos farmacijos sąjunga. Nors ir respondentai nepriklauso organizacijoms, šališkumo rizikos pilnai atmesti nėra tikslinga, nes respondentai gali būti buvę organizacijos nariai, kurie organizaciją paliko blogomis sąlygomis. Taip pat pateikti atsakymai, kad nei viena organizacija nėra tinkama, nes nei viena nėra pajėgi ir nesugebės atlikti paskirtų funkcijų arba respondentai mano, kad organizacijos dirba vaistinių tinklams. Tam nustatyti turėtų būti atliktas atskiras tyrimas. Pagal tyrimo rezultatus galima teigti, kad Lietuvos farmacijos sąjunga yra tinkamiausia organizacija atstovaujamos profesijos savireguliacijai.

Tyrimo anketoje farmacijos specialistams, kurie priklauso farmacijos visuomeninėms organizacijoms, taip pat pateikti keli klausimai, kurių tikslas įvertinti ar farmacijos visuomeninės organizacijos sąžiningai atlieka nustatytą veiklą. Tačiau į šia klausimyno dalį atsakė tik 13 farmacijos visuomeninėms organizacijoms priklausantys farmacijos specialistai. Apskaičiavus paklaidos ribą nuo 13 respondentų imties dydžio gaunama 27,15 proc. paklaidos riba, todėl galima teigti, jog šie rezultatai nėra statistiškai reikšmingi.

Apibendrinant galima teigti, kad Lietuvos farmacijos specialistai nėra linkę jungtis į farmacijos visuomenines organizacijas ir jų veikloje nedalyvauja. Farmacijos specialistai nėra pakankamai suinteresuoti į savireguliacinės organizacijos idėją, tačiau suvokia, kad šiuo metu farmacijos visuomeninės organizacijos nėra pakankamai pajėgios atlikti tam tikrus pokyčius. Mažas suinteresuotumas taip pat yra pagrindinė priežastis kodėl farmacijos specialistai nesijungia į farmacijos visuomenines organizacijas. Taigi, į Lietuvos vaistininkų visuomenines organizacijas farmacijos specialistai labiau žiūri kaip į nepriklausomas įstaigas, kurios suteikia papildomas paslaugas tiems, kam tai aktualu, ir vertina neutraliai.

IŠVADOS

1. 90 proc. Lietuvos farmacijos specialistų nedalyvauja farmacijos visuomeninių organizacijų veikloje ir organizacijoms nepriklauso. Puse farmacijos specialistų, kurie priklauso farmacijos visuomeninėms organizacijoms, taip pat nedalyvauja farmacijos visuomeninių organizacijų veikloje.
2. Farmacijos specialistų nuomone, „Lietuvos farmacijos sąjunga“ nedaro nei teigiamos, nei neigiamos įtakos farmacijos profesijai, „Lietuvos farmacijos darbuotojų profesinė sąjunga“ ir „Lietuvos vaistininkų sąjunga“ daro neigiamą įtaką farmacijos profesijai.
3. Lietuvoje, farmacijos specialistai yra nelinkę jungtis į farmacijos visuomenines organizacijas dėl to, kad nėra poreikio arba nedomina, trūksta laiko arba negirdėjo apie profesines sąjungas, jų veiklą ir naudą.
4. Apibendrinus tyrimo rezultatus, galima teigti, kad, farmacijos specialistų nuomone, Lietuvos farmacijos visuomeninės organizacijos turėtų būti suteikta viešojo administravimo funkcijų. Farmacijos specialistų nuomone, viešojo administravimo funkcijos turėtų būti suteiktos „Lietuvos farmacijos sąjungai“.

LITERATŪROS SĄRAŠAS

1. MELC. „savivalda“. [Online].; 2023 [cited 2023 03 24. Available from: <https://www.vle.lt/straipsnis/savivalda/>.
2. vle. „farmacija“. [Online].; 2023 [cited 2023 04 17. Available from: <https://www.vle.lt/straipsnis/farmacija/>.
3. Mekas T. vaistinė.: Visuotinė lietuvių enciklopedija [cited 2023 03 15. Available from: <https://www.vle.lt/straipsnis/vaistine/>.
4. IX-1969 Lietuvos Respublikos asociacijų įstatymas. [Online]. Available from: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.226938>.
5. VVKT. Ką reikia žinoti apie farmakologinio budrumo veiklą? [Online].; 2023 [cited 2023 04 17. Available from: <https://www.vvkt.lt/index.php?2510731927>.
6. Hayes A. Self-Regulatory Organization (SRO): Definition and Examples.: Investopedia; 2021 [cited 2023 02 28. Available from: <https://www.investopedia.com/terms/s/sro.asp>.
7. Hartley F, Krantz JC. „pharmacy“.: Encyclopedia Britannica; 2023 [cited 2023 February 28. Available from: <https://www.britannica.com/science/pharmacy>.
8. Mekas T. Senoji vaistininkystė: Vitae Litera; 2016.
9. Dailey JW. „pharmaceutical industry“.: Encyclopedia Britannica; 2023 [cited 2023 March 1. Available from: <https://www.britannica.com/technology/pharmaceutical-industry>.
10. Mekas T, Miežutavičiūtė V. Lietuvos farmacija.: Visuotinė lietuvių enciklopedija [cited 2023 03 15. Available from: <https://www.vle.lt/straipsnis/lietuvos-farmacija/>.
11. VVKT. 2.15. Licencijuotos farmacijos įmonės ir specialistai (pasiskirstymas pagal miestus ir rajonus). [Online].: VVKT; 2023 [cited 2023 03 15. Available from: <https://www.vvkt.lt/index.php?2254931413>.
12. Registrų centras. [Online]. [cited 2023 03 15. Available from: <https://www.registrucentras.lt/>.
13. lfdps. Lietuvos darbuotojų profesinė sąjunga. [Online].; 2023 [cited 2023 03 17. Available from: <https://lfdps.lt/veikla/>.

14. lfdps. LIETUVOS FARMACIJOS DARBUOTOJŲ PROFESINĖS SĄJUNGOS ĮSTATAI. [Online].; 2023 [cited 2023 03 17. Available from: <https://lfdps.lt/lietuvos-farmacijos-darbuotoju-profesine-sajungos-istatai/>.
15. Grigaliūnienė V. LFDPS vadovė Lina Ganatauskienė: „Mūsų siekis – ne konfrontacija, o nuoširdus dialogas ir kompromisų paieška“. Farmacija ir laikas. 2023 Mar 29.
16. VDPS. Trumpa istorija. [Online]. [cited 2023 03 30. Available from: <https://vaistiniudps.lt/trumpa-istorija/>.
17. VDPS. Vaistinių darbuotojų profesinės sąjungos ĮSTATAI. [Online]. [cited 2023 03 30. Available from: <https://vaistiniudps.lt/vaistiniu-darbuotoju-profesines-sajungos-istatai-2/>.
18. LFS. Trumpa LFS istorija. [Online]. [cited 2023 03 31. Available from: <https://www.lfsajunga.lt/lfs-istorija>.
19. LFS. Lietuvos farmacijos sąjunga ĮSTATAI. [Online].; 2020 [cited 2023 03 31. Available from: https://www.lfsajunga.lt/files/ugd/1b47ce_71ebfd8ba53743c691d1558d5252fb9c.pdf.
20. LFS. Narystės apmokėjimas. [Online]. [cited 2023 03 31. Available from: <https://www.lfsajunga.lt/naryst%C4%97s-apmok%C4%97jimas>.
21. LFS. Valdyba. [Online]. [cited 2023 04 01. Available from: <https://www.lfsajunga.lt/lfs-valdyba>.
22. LFS. FIP kongresai. [Online]. [cited 2023 04 01. Available from: <https://www.lfsajunga.lt/fip-kongresai>.
23. LFS. BaltPharm forumas. [Online]. [cited 2023 04 01. Available from: <https://www.lfsajunga.lt/baltpharm-forum>.
24. EFS. Pharmaceutical Society of Estonia, Invitation. [Online].; 2022 [cited 2023 04 02. Available from: https://www.lfsajunga.lt/files/ugd/1b47ce_c583e25b20354f5ea6e8cea59be3178e.pdf.
25. LVS. Lietuvos vaistininkų sąjunga ĮSTATAI. [Online].; 2023 [cited 2023 04 03. Available from: <https://www.vaistininkai.lt/index.php/home/apie-lvs/11-lvs/43-istatai>.
26. LVS. Lietuvos vaistininkų sąjunga. [Online].; 2023 [cited 2023 04 03. Available from: <https://www.vaistininkai.lt/>.
27. Daukšienė J. Apie klinikinius tyrimus [Internet]. [cited 2023 04 03. Available from: <https://www.vaistininkai.lt/index.php/2-uncategorised/52-vaistininkui-apie-klinikinius-tyrimus>.

28. LVS. Mūsu vizija ir misija. [Online]. [cited 2023 04 03. Available from:
<https://www.vaistininkai.lt/index.php/home/apie-lvs/11-lvs/42-musu-vizija-ir-misija>.
29. LVS. LVS veikla. [Online].; 2023 [cited 2023 04 03. Available from:
<https://www.vaistininkai.lt/index.php/home/apie-lvs/11-lvs/44-lvs-veikla>.
30. LVS. Sertifikatai. [Online]. [cited 2023 04 03. Available from:
<https://www.vaistininkai.lt/index.php/sertifikatai>.
31. ifpa. Nariai ir struktūra. [Online]. [cited 2023 04 03. Available from: <https://www.ifpa.lt/nariai-ir-struktura/#apie-ifpa-ir-efpia>.
32. ifpa. Aktuali informacija. [Online]. [cited 2023 04 03. Available from:
<https://www.ifpa.lt/aktuali-informacija/#naujienos>.
33. RPS. History of the Society. [Online]. [cited 2023 04 03. Available from:
<https://www.rpharms.com/about-us/history-of-the-society>.
34. RPS. RPS Constitution & Governance Review. [Online]. [cited 2023 04 03. Available from:
<https://www.rpharms.com/about-us/who-we-are/constitution-and-governance-review>.
35. RPS. TEXT OF THE 2004 SUPPLEMENTAL CHARTER. [Online].; 2010 [cited 2023 04 03. Available from:
<https://www.rpharms.com/Portals/0/RPS%20document%20library/Open%20access/Governance%20documents/text-of-the-2004-supplemental-charter-as-amended-27.09.10.pdf?ver=2016-11-08-094856-680>.
36. RPS. Regulations. [Online]. [cited 2023 04 03. Available from:
<https://www.rpharms.com/Portals/0/NEW%20REGS%20amends%20following%20decisions%20at%20Nov%202022%20Assembly.pdf>.
37. GPhC. Who we are. [Online]. [cited 2023 04 03. Available from:
<https://www.pharmacyregulation.org/about-us/who-we-are>.
38. GPhC. Registration. [Online]. [cited 2023 04 03. Available from:
<https://www.pharmacyregulation.org/registration>.
39. GPhC. What we do. [Online]. [cited 2023 04 03. Available from:
<https://www.pharmacyregulation.org/about-us/what-we-do>.
40. FIP. Who we are. [Online]. [cited 2023 04 04. Available from: <https://www.fip.org/about>.

41. fip. Introduction to FIP and its history. [Online]. [cited 2023 04 04. Available from: https://www.fip.org/files/fip/History_of_FIP.pdf.
42. fip. Our vision and mission. [Online]. [cited 2023 04 04. Available from: <https://www.fip.org/vision-mission>.
43. fip. Statutes. [Online].; 2021 [cited 2023 04 04. Available from: https://www.fip.org/files/content/FIP_Statutes_2021_FINAL.pdf.
44. fip. Structures and statutes. [Online]. [cited 2023 04 05. Available from: <https://www.fip.org/structure-and-statutes>.
45. fip. Pharmacists combat antimicrobial resistance. [Online].; 2023 [cited 2023 04 08. Available from: <https://www.fip.org/antimicrobial-resistance>.
46. fip. What we do. [Online].; 2023 [cited 2023 04 08. Available from: <https://www.fip.org/what-we-do>.
47. fip. FIP UNESCO-UNITWIN Programme. [Online].; 2023 [cited 2023 04 08. Available from: <https://www.fip.org/fip-unesco-unitwin-programme>.
48. fip. FIP Seville 2022. [Online].; 2022 [cited 2023 04 08. Available from: <https://seville2022.fip.org/>.
49. rekvizitai. TŪB "Vaistininkų rūmai". [Online]. [cited 2023 04 13. Available from: https://rekvizitai.vz.lt/imone/sauliaus_kmito_tub_vaistininku_rumai/juridinis_asmuo/.
50. Pankevych O, Hromovyk B, Horilyk A, Bilushchak H. The study of pharmaceutical specialists' thoughts concerning self-regulation of pharmaceutical activity in Ukraine. Farmatsiia. 2020 November; 67(4): 379-382.
51. Černiauskas N. Neišnešiota Lietuvos gerovė. Naujasis Židinyš-Aidai. 2018;(8).

PRIEDAI

1 priedas. Lietuvos farmacijos specialistų požiūrio į Lietuvos farmacinės veiklos visuomenines organizacijas tyrimo apklausos anketa

Gerbiamas respondente,

Esu 5 kurso „Vilniaus Universiteto“ farmacijos specialybės studentas. Atlieku tyrimą apie farmacijos specialistų nuomonę ir požiūrį į Lietuvoje esančias farmacinės veiklos visuomenines organizacijas/asociacijas bei savivaldą ir jos poreikį. Kviečiu Jus dalyvauti tyrime ir prašau atsakyti į anketoje pateiktus klausimus. Anketa yra anoniminė, duomenys nebus viešinami ir naudojami tik tyrimo tikslais.

Lietuvoje, farmacinės veiklos organizacijos užsiima bendruomenine veikla. Savivalda įsigaliojė, jei valstybė organizacijoms priskirtų tam tikras funkcijas su teisiniais įsipareigojimais. Šiuo metu, Lietuvoje, organizacijos neatlieka jokių valstybės priskirtų funkcijų, dėl to savivaldos nėra.

1. Lytis
 - a) Vyras
 - b) Moteris

2. Darbo specifika:
 - a) Vaistininkas
 - b) Farmakotechnikas

3. Darbo patirtis:
 - a) Mažiau nei 5 metai
 - b) 6-10 metai
 - c) 11-15 metų
 - d) Daugiau nei 15 metų

4. Ar žinote kas yra organizacijų savivalda (savireguliacija)?
 - a) Taip
 - b) Ne
 - c) Nesu įsitikinęs

5. Ar priklausote kokiai nors farmacinės veiklos organizacijai/sajungai?
 - a) Taip

b) Ne

I 4 klausimą atsakiusiems „Taip“:

1. Kokiai organizacijai Jūs priklausote? (Galimi keli variantai)
 - a) Lietuvos farmacijos sąjunga (LFS)
 - b) Lietuvos farmacijos darbuotojų profesinė sąjunga (LFDPS)
 - c) Lietuvos vaistininkų sąjunga (LVS)
 - d) Kita

2. Įvertinkite Lietuvos farmacijos sąjungos veiklą (**Likerto skalė**) (jei nepriklausot, žymėti „nežinau“)
 - a) Narystės mokestis atspindi organizacijos suteikiamus privalomumus
 - b) Lėšos naudojamos farmacijos specialybės ir specialistų tobulinimui
 - c) Sąjungos nariai noriai bendradarbiauja ir bendrauja tarpusavyje
 - d) Rengiami mokymai/konferencijos yra tikslingi ir naudingi
 - e) Pateikiama informacija, moksliniai straipsniai yra tikslingi ir naudingi
 - f) Aktyviai rūpinamasi farmacijos specialybės interesais
 - g) Nešališkai vertinami LR farmacinės veiklos įstatymų pokyčiai

3. Įvertinkite Lietuvos farmacijos darbuotojų profesinės sąjungos veiklą (**Likerto skalė**) (jei nepriklausot, žymėti „nežinau“)
 - a) Narystės mokestis atspindi organizacijos suteikiamus privalomumus
 - a) Lėšos naudojamos farmacijos specialybės ir specialistų tobulinimui
 - b) Sąjungos nariai noriai bendradarbiauja ir bendrauja tarpusavyje
 - c) Rengiami mokymai/konferencijos yra tikslingi ir naudingi
 - d) Pateikiama informacija, moksliniai straipsniai yra tikslingi ir naudingi
 - e) Aktyviai rūpinamasi farmacijos specialybės interesais
 - f) Nešališkai vertinami LR farmacinės veiklos įstatymų pokyčiai

4. Įvertinkite Lietuvos vaistininkų sąjungą (**Likerto skalė**) (jei nepriklausot, žymėti „nežinau“)
 - a) Narystės mokestis atspindi organizacijos suteikiamus privalomumus
 - b) Lėšos naudojamos farmacijos specialybės ir specialistų tobulinimui
 - c) Sąjungos nariai noriai bendradarbiauja ir bendrauja tarpusavyje

- d) Rengiami mokymai/konferencijos yra tikslingi ir naudingi
 - e) Pateikiama informacija, moksliniai straipsniai yra tikslingi ir naudingi
 - f) Aktyviai rūpinamasi farmacijos specialybės interesais
 - g) Nešališkai vertinami LR farmacinės veiklos įstatymų pokyčiai
5. Kokius dar privalomumus organizacijos galėtų suteikti?
- a) Aktyviai sekti ir pranešti apie vaistų tiekimo sutrikimus, judėjimą.
 - b) Bendradarbiaujant su vaistinėmis ir tinklais, pateikti galimus karjeros pasiūlymus.
 - c) Informaciją apie naujus vaistus, rinkos pokyčius ir pns. pateikti aktyviai (pvž. kasdienė informacine žinute, nuoroda
 - d) Teikti farmakologinio budrumo informaciją visuomenei ir sveikatos priežiūros specialistams
 - e) Rengti pranešimus apie naujus teisinius pasikeitimus
 - f) Kita
6. Ar aktyviai dalyvaujate organizacijos veiklose?
- a) Taip
 - b) Ne
7. Jei nedalyvaujate, kodėl? (Jei dalyvaujate – praleisti)
- a) Nėra pakankamai laiko
 - b) Suteikiama informacija dažnai atrodo nereikšminga
 - c) Organizacijai priklausau dėl kitų privalumų
 - d) Organizaciją remiu tik finansiškai
 - e) Kita
8. Ar, Jūsų nuomone, Lietuvos farmacinės organizacijos turi pakankamai funkcijų?
- a) Taip
 - b) Ne
 - c) Neturiu nuomonės
9. Ar, Jūsų nuomone, farmacinės organizacijos **turėtų** perimti daugiau funkcijų?

- a) Taip
- b) Ne
- c) Neturiu nuomonės

10. Ar, Jūsų nuomone, farmacinės organizacijos yra pasiruošusios perimti daugiau funkcijų?

- a) Taip
- b) Ne
- c) Neturiu nuomonės

11. Ar pritariate šių funkcijų perdavimą Lietuvos farmacinės veiklos organizacijoms? (**Likerto skalė**)

- a) Vykdyti farmacinės veiklos licencijų kontrolę
- b) Vertinti juridinių asmenų pasirengimą vykdyti farmacinę veiklą
- c) Išduoti vaistininko praktikos licenciją
- d) Panaikinti, sustabdyti vaistininko licencijos galiojimą
- e) Valdyti farmakotekniko teise verstis farmakotekniko praktika
- f) Valdyti farmacijos specialistų spaudų numerius
- g) Ruošti nuostatas Kovencijai dėl Europos farmakopėjos rengimo
- h) Receptinių ir nereceptinių vaistų klasifikavimas

12. Kokias kitas funkcijas galėtų perimti farmacinės veiklos organizacijos?

Įrašyti (trumpas atsakymas)

13. Jūsų nuomone, kuri organizacija galėtų perimti šias funkcijas?

- a) Lietuvos farmacijos sąjunga (LFS)
- b) Lietuvos farmacijos darbuotojų profesinė sąjunga (LFDPS)
- c) Lietuvos vaistininkų sąjunga (LVS)
- d) Kita

Į 4 klausimą atsakiusiems „Ne“:

1. Dėl kokių priežasčių nesijungiate į farmacinės veiklos sąjungas/organizacijas?

- a) Nėra pakankamai laiko
- b) Nario mokestis per didelis

- c) Prieinama informacija, mano nuomone, nereikšminga
- d) Nebuvau girdėjęs/-usi apie sąjungas arba apie jų veiklą ir naudą
- e) Nėra poreikio/nedomina
- f) Kita

2. Jūsų nuomone, kokia veikla apsiima organizacijos?

- a) Pateikiama informacija apie vaistus, nuorodos į mokslinius straipsnius
- b) Rengiami mokymai/konferencijos siekiant kelti farmacijos specialistų kvalifikaciją
- c) Valstybinėms institucijoms teikiami pasiūlymai ties mokslo ir praktikos bei farmacijos specialybės reguliavimo klausimais
- d) Aktyviai siekiama gerinti vaistininko profesijos reputaciją
- e) Aktyviai gina savo narių teises bei interesus
- f) Kita

3. Kokie privalumai paskatintų Jus jungtis į organizacijas?

- a) Aktyviai sekami vaistų tiekimo sutrikimai, judėjimas ir apie tai pranešama specialistams (pvž. trumpąją žinute)
- b) Bendradarbiaujant su vaistinėmis ir tinklais, pateikiami galimi karjeros pasiūlymai
- c) Aktyviai teikiama informacija apie naujus vaistus, rinkos pokyčius ir pnš. (pvž. kasdiene informacine žinute, nuoroda)
- d) Teikiama farmakologinio budrumo informaciją visuomenei ir sveikatos priežiūros specialistams
- e) Rengiami pranešimai apie naujus teisinius pasikeitimus
- f) Kita

4. Ar, Jūsų nuomone, Lietuvos farmacinės organizacijos turi pakankamai funkcijų?

- a) Taip
- b) Ne
- c) Nežinau

5. Ar, Jūsų nuomone, farmacinės organizacijos **turėtų** perimti daugiau funkcijų?

- a) Taip

- b) Ne
- c) Nežinau

6. Ar, Jūsų nuomone, farmacinės organizacijos yra pasiruošusios perimti daugiau funkcijų?

- a) Taip
- b) Ne
- c) Nežinau

7. Ar pritariate šių funkcijų perdavimą Lietuvos farmacinės veiklos organizacijoms? (**Likerto skalė**)

- a) Vykdyti farmacinės veiklos licencijų kontrolę
- b) Vertinti juridinių asmenų pasirengimą vykdyti farmacinę veiklą
- c) Išduoti vaistininko praktikos licenciją
- d) Panaikinti, sustabdyti vaistininko licencijos galiojimą
- e) Valdyti farmakotekniko teise verstis farmakotekniko praktika
- f) Valdyti farmacijos specialistų spaudų numerius
- g) Ruošti nuostatas Kovencijai dėl Europos farmakopėjos rengimo
- h) Receptinių ir nereceptinių vaistų klasifikavimas

8. Kokias kitas funkcijas galėtų perimti farmacinės veiklos organizacijos?

Įrašyti (trumpas atsakymas)

9. Jūsų nuomone, kuri organizacija galėtų perimti šiais funkcijas?

- a) Lietuvos farmacijos sąjunga (LFS)
- b) Lietuvos farmacijos darbuotojų profesinė sąjunga (LFDPS)
- c) Lietuvos vaistininkų sąjunga (LVS)
- d) Kita